

GAZETA **Z** GRODZISKA *i okolic*

11-12/(249)

2023

ISSN 1234-5296

GAZETA
BEZPŁATNA

*Zdrowych, radosnych i spokojnych
Świąt Bożego Narodzenia
oraz Szczęśliwego Nowego Roku!*

Dodatek do gazety: Kalendarz na 2024 rok

AKTUALNOŚCI 		KILKA SŁÓW O ZDROWIU 25-27		KULTURA 	
Droży Mieszkańcy Gminy	3	Skąd wziął się 11 listopada?	28-29	Niematerialne przekazać dalej	39
Czekam na Ciebie... Przyjdź	4-5	WYCHOWANIE I EDUKACJA 		Grodziszczoki na ogólnopolskim konkursie w Trzcinie	39
Okres Bożego Narodzenia - o czym przypominają nam kolejne dni świąt?	6-7	Obchody Święta Niepodległości w naszych szkołach	30	„Przesyłka z zaświatów” - seniorzy na spektaklu	39
Inwestycje w skrócie	8-11	Szkoła w Grodzisku Górnym rozpoczyna współpracę ze Skandynawią	31	Sukces grodziskich cymbalistów	40
Z życia PGK	11-12	Konkurs z uśmiechem w tle	31-32	Grodziskie Miasteczko we wspomnieniach Ilexa Bellera	40
Z życia Rady Gminy	13	Najzdolniejsi uczniowie nagrodzeni	32	GRODZISKIE HISTORIE 	
Rozpoczynamy kontrolę szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków	14	Obchody Dnia Życzliwości	33	Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka	41-42
Od nowego roku zmiany zasad odbioru śmieci	15	Najlepsza aktorka i świetny występ zespołu w eliminacjach wojewódzkich	33-34	OGŁOSZENIA 	
Zimą zatrzymaj ciepło w domu	16	Uczennica ZS w Grodzisku Górnym w etapie centralnym gry „Wolna elekcja 2023”	34	43	
Podsumowanie listopadowej akcji z czujkami	17	Austriacka przygoda klasy szóstej ZS w Grodzisku Górnym	35	 Wyrazy głębokiego żalu i współczucia Pani Janinie Rydzik Emerytowanemu pracownikowi Urzędu Gminy w Grodzisku Dolnym z powodu śmierci TATY składają Wójt i Rada Gminy w Grodzisku Dolnym	
Komunikaty	17	Edukacja leśna i trening - da się zrobić	35		
Ankieta dla uczestników instalacji OZE	18-19	Wizyta Świętego Mikołaja w naszej gminie	36-37	 Wyrazy głębokiego żalu i współczucia Pani Dorocie Miś Radnej Gminy Grodzisko Dolne z powodu śmierci MEŻA składają Wójt i Rada Gminy w Grodzisku Dolnym	
Zimą nie ryzykuj na drodze	20	Darowizna dla Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Chodaczów	38		
Jak się zachować, kiedy ruchem kieruje policjant?	21	Darowizna dla Szkoły Podstawowej w Opaleniskach	38		
Zimą pamiętaj	22				
Spotkasz wilka, nie panikuj	23				
Kilka informacji o scaleniach	24				
Są pieniądze na wymianę pokryć dachowych z azbestu	24				

Drodzy Mieszkańcy Gminy Grodzisko Dolne

Zbliżamy się do końca roku, w którym na terenie gminy realizowanych było wiele kosztownych inwestycji. Wynikały one z rozpoznanych potrzeb zgłaszanych przez naszych mieszkańców oraz podmioty tutaj funkcjonujące. Cieszy nas coraz lepszy standard wykonywanych ostatnio dróg powiatowych w Grodzisku Górnym, Dolnym i Nowym oraz zakończony remont mostu wiążącego w Chodaczowie. Dzięki takim inwestycjom poprawia się bezpieczeństwo ruchu drogowego. Niestety na drogach w naszej gminie często obserwujemy przekraczanie dozwolonej prędkości i nieodpowiedzialną jazdę, co stanowi coraz większy problem. Między innymi z tego powodu zostało utworzone miasteczko ruchu drogowego. Pozwoli ono uczniom doskonalić technikę jazdy oraz przygotować się do egzaminu na kartę rowerową.

Gmina inwestuje również w poprawę gospodarki wodno - ściekowej. Najlepszym tego przykładem jest rozbudowa oczyszczalni w Chodaczowie, która już niebawem, po zwiększeniu wydajności będzie obsługiwać istniejące i planowane sieci. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej realizuje równolegle projekty pozwalające kanalizować nowe przysiółki i miejscowości.

Dostrzegamy również konieczność poprawy warunków obiektów kubaturowych, stąd inwestycje związane z rozbudową: Ośrodka Rewalidacyjno - Wychowawczego w Laszczynach, Remizy OSP w Grodzisku Górnym czy też remontami szkół w Grodzisku Dolnym, Grodzisku Górnym i Chodaczowie.

Wykonana niedawno rewitalizacja parku podworskiego sfinansowana środkami unijnymi i krajowymi spotkała się z bardzo pozytywną oceną naszych mieszkańców. Zachęcam do korzystania z jego atrakcji, w szczególności parkowego kina plenerowego i pikników.

Trudniejsze sprawy wiążą się z prowadzonym scaleniem gruntów. Ambitny plan zakłada zakończenie wszystkich prac scaleniowych na terenie naszej gminy już za niecałe 2 lata.

Mam nadzieję, że praca rzeszowskich geodetów scaleniowych i druga decyzja scaleniowa Starosty Leżajskiego zakończą formalny etap scaleń miejscowości Grodzisko Dolne. Tu prace związane z zagospodarowaniem poscaleniowym niedawno się rozpoczęły, a w następnej kolejności wykonywane będą w: Chodaczowie, Opaleniskach, Zmysłówce, Laszczynach, Grodzisku Górnym i Wólce Grodziskiej.

Kończący się rok przynosi także znaczny wzrost zachorowań na covid i grypę. Zgodnie z zaleceniami medycznymi zachęcam Państwa do noszenia maseczek, szczególnie w takich miejscach jak: apteki, przychodnie, ośrodki zdrowia czy szpitale. Dbajmy o siebie i naszych bliskich. Niech wzajemna życzliwość, której nigdy za wiele oraz wiara i nadzieja nie tylko na lepsze jutro towarzyszą nam w nadchodzącym 2024 roku.

Wójt Gminy
Jacek Chmura

W numerze dodatek KALENDARZ NA 2024 ROK

Kalendarz zawiera także ważne numery telefonów do podmiotów i instytucji świadczących pomoc psychologiczną i terapeutyczną dla osób uzależnionych i szukających pomocy w kryzysie.

Kalendarz zawiera magnes, dzięki któremu możesz go przyczepić na lodówce.

Ważne numery telefonów:

- Szpital Powiatowy w Leżajsku - 17 24 04 790
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Leżajsku - 17 240 07 90
- 693 660 799
- Poradnia Zespołu Psychicznego dla Dorosłych i Młodzieży w Leżajsku - 17 240 49 41
- Poradnia Terapii, Uzależnień i Wypoczynkowa w Leżajsku - 17 240 49 42
- 17 240 52 44
- Tel. Zespołu ds. Dorosłych i Młodzieży - 116 111
- Dziś i jutro Tel. Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Prewencji - 600 12 12
- Tel. Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Prewencji - 600 180 180
- Tel. Zespołu ds. Bezpieczeństwa i Prewencji - 801 880 880
- Kryzysowy Telefon Zaufania - 116 123
- Centrum Wsparcia dla osób w stanie kryzysu psychicznego - 800 702 222
- Poradnia telefonowa „Niebieski Linia” - 22 640 70 00

Tętno: Ciężkie wsparcie znajduje się na stronie internetowej

STYCZEŃ 2024

PN	WT	ŚR	CZW	PT	SOB	NIE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

GRUDZIEŃ 2023

PN	WT	ŚR	CZW	PT	SOB	NIE
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Czekam na Ciebie... Przyjdź

W ubiegłorocznym grudniowym numerze naszej gazety zastanawialiśmy się nad sensem i przesłaniem Bożego Narodzenia. Podsumowaniem tej refleksji było wezwanie do wspólnego spotkania razem przy Bogu, w pojednaniu i zgodzie ze sobą i rodziną: dziećmi i rodzicami, małżonkiem i żoną, z sąsiadem, krewnym i znajomym. Zachęcam do ponownej lektury tamtego artykułu. W tym numerze chciałbym poświęcić chwilę uwagi okresowi poprzedzającemu to Boże Narodzenie, a mianowicie Adwentowi. Jest on niezwykle ważny w kontekście tego spotkania z Bogiem, którego chcemy doświadczyć i na które się przygotowujemy. Na początku wyjaśnijmy sobie, czym jest Adwent. Łacińskie słowo „adventus” (w znaczeniu: przyjsięcie, zbliżanie się) jest tłumaczeniem greckich słów: „epifaneia” i „parusia” które oznaczają „powtórne przyjsięcie Chrystusa na ziemię”. Zatem Adwent to coś więcej, niż tylko pamiątka narodzenia Jezusa. Jeżeli zestawimy to łacińskie słowo z greckimi oznaczać będzie dla nas wezwanie do pewnego wysiłku i odpowiedniego przygo-

towania. Okazuje się, że to nie my czekamy na Boga, ale Bóg czeka na nas. Postaram się to wyjaśnić w dalszej części tego artykułu.

W liturgii Kościoła Adwent to okres czterech tygodni obejmujący 4 niedziele przed 25 grudnia. W tym roku zatem Adwent rozpoczął się 3 grudnia i potrwa do 24 grudnia. Dzień Wigilii, jako że przypadający w niedzielę będzie ostatnim dniem Adwentu. Od Adwentu rozpoczynamy nowy rok liturgiczny, powiedzielibyśmy inaczej – rok kościelny. Każda z niedziel tego wyjątkowego czasu ma swoją symbolikę. W I niedzielę zapalamy w kościele pierwszą z czterech świec adwentowych, zwaną Świecą Nadziei. Wspominamy proroków, którzy zapowiadali przyjsięcie Chrystusa na ziemię. II niedziela Adwentu poświęcona jest miejscu, w którym Jezus przyjszedł na świat, czyli Betlejem. Druga zapalana świeca nosi nazwę Świecy Pokoju. W III niedzielę, zwaną inaczej „Gaudate” (czyli: Radujcie się!) zapala się Świecę Radości, zwaną inaczej Świecą Pasterzy. W ostatnią niedzielę czwarta zapalana świeca upamiętnia aniołów, którzy objawili się przy narodzeniu Jezusa. Nazywa się ją Świecą Miłości lub Świecą Aniołów. Z Adwentem więc nierozłącznie związana jest symbolika świecy, dzisiaj również lampy lub lampionu, której znaczenie bardziej bliższe jest słowu „czuwać” niż „czekać, oczekiwać”. Warto przy tej okazji dodać kilka słów o nabożeństwach adwentowych odprawianych w polskich kościołach, zwanych „roratami”.. Roraty to Msza Św. wotywna ku czci Najświętszej Maryi Panny, odprawiana codziennie zazwy-

czaj przed świtem, chociaż są parafie, w których roraty odprawiane są wieczorem. Jakie miejsce zajmuje Maryja w tym czasie? Jest Jutrzenką, która poprzedza Chrystusa – Słońce, nieznające zachodu (stąd zalecane są Msze Św. roratnie o świcie). Jej symbolem jest dodatkowa świeca przy ołtarzu zwana roratką. Towarzyszy Ona Ludowi Bożemu, który w Adwencie wyraża tęsknotę za przyjsięciem Pana i poddaje się działaniu Ducha Świętego. Nasze „wypatrywanie Pana” odbywa się z Maryją, która napelniona Bożą miłością, otrzymała od Ducha Świętego łaskę oświecenia rozumu i serca oraz umocnienie woli w posłuszeństwie przyjęcia Daru i łaski pełnienia woli Bożej w dziele odkupienia człowieka. To odkupienie rozpoczyna się zrodzeniem Syna Bożego i trwa do końca czasów przy powtórным przyjsięciu Chrystusa (paruzji). Maryja, Matka Boga towarzyszy człowiekowi na drodze spotkania z Bogiem. Nikt inny, jak tylko Matka zna swojego Syna. Naśladując postawę Maryi, pełnej posłuszeństwa i oddania Bogu, mamy pewność że dostapiemy tego spotkania.

Nazwa „roraty” pochodzi od pierwszych słów pieśni towarzyszącej rozpoczęciu Mszy Św. w tym okresie: „Rorate coeli desuper...” („Niebiosie rośpuśćcie nam z góry...”.) To wyłącznie polska tradycja. Zwyczaj odprawiania rorat rozpoczął się za sprawą bł. Kingi z Węgier, żony księcia krakowskiego Bolesława Wstydlwego (XII w.) Obrzęd w tamtym czasie towarzyszył szczególnie postawy. Król podchodził do ołtarza z zapaloną świecą i stawiał ją na najwyższym lichtarzu

w środku ołtarza. Za nim podobne świece przynosili przedstawiciele wszystkich stanów. Podchodząc do ołtarza i składając świece wypowiadali wszyscy słowa: „Gotów jestem na sąd Boży”. Uprzednio oczyszczali swoje sumienia i serca w sakramencie pokuty i pojednania (spowiedzi świętej). Była to więc postawa osoby przygotowanej na śmierć i tak właśnie poniekąd należy tłumaczyć sens Adwentu. Tak mam być przygotowany na spotkanie z Bogiem, abym mógł dostąpić zbawienia w dniu Jego powtórnego przyjścia (paruzji: patrz wyżej). Zatem pamiętacie narodzenia Chrystusa ma towarzyszyć nierozdzielnie nasze narodzenie do życia w Bogu i dla Boga. Czym ma się ono objawiać? Odpowiednim przygotowaniem. Mamy mieć świece i lampy wypełnione oliwą, mamy być na wzór roztropanych pannień z przypowieści, przygotowani na przyjście Pana.

Takie rozumienie Adwentu ma głęboki sens teologiczny. Adwentowe czytania mszalne dotyczą m.in. nawoływań proroków do nawrócenia, podkreślają zbliżający się kres czasu i ostateczne nastanie Królestwa Bożego. Wbrew powszechnemu znaczeniu okresu poprzedzającego Boże Narodzenie, czyli oczekiwaniu na narodziny, początek czegoś nowego i lepszego, Kościół przypomina o nadziei, jaka wiąże się z paruzją, czyli ponownym przyjściem Chrystusa, a tego z kolei nie można ustalić dokładnie: „Lecz o dniu owym i godzinie nikt nie wie, nawet aniołowie niebiescy, tylko sam Ojciec” (Mt 24, 36). O wiele ważniejsze jest to, by być zawsze gotowym na to spotka-

nie: „Czuwajcie więc, bo nie wiecie, w którym dniu Pan wasz przyjdzie. A to rozumieć: Gdyby gospodarz wiedział, o której porze nocy złodziej ma przyjść, na pewno by czuwał i nie pozwoliłby włamać się do swego domu. Dlatego i wy bądźcie gotowi, bo w chwili, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie” (Mt 24, 42-44).

Tomasz a Kempis pisze w swoim dziele „O naśladowaniu Chrystusa”: „Tak powinienes zachować się w każdym czynie i w każdej myśli, jak gdybyś dziś miał umrzeć. Jeśli miałbyś czyste sumienie, nie bałbyś się bardzo śmierci. Lepiej jest unikać grzechu, niż uciekać przed śmiercią. Jeśli dziś nie jesteś gotowy, czy będziesz gotowy jutro?”. Dlatego słowa z tytułu tego artykułu nie odnoszą się do Boga, tylko do nas. To Bóg w Adwencie mówi do Mnie i do Ciebie „Czekam na Ciebie ... (Adamie, Piotrze, Krzysztofie, Kasiu, Aniu i Moniko) Przyjdź”. To nie my mamy mówić „Przyjdź Panie 25 grudnia do mnie, bo chciałbym się z Tobą spotkać”. Bóg nie przyjdzie, jeżeli to Ja i Ty nie odpowiemy na słowa, które są Jego, a nie na-

sze „Czekam na Ciebie (człowieku) Przyjdź”. Bo Bóg nie musi przychodzić, On już jest i rodzi się każdego dnia i oddaje każdego dnia za nas życie w Eucharystii. Nie czekajmy biernie zatem na umownie nazwany Dzień Bożego Narodzenia, szkoda czasu, już teraz możemy w Adwencie obchodzić Jego narodziny w naszych sercach przyjmując Go w Eucharystii.

Nade wszystko niech ten czas Adwentu będzie dla nas wszystkich czasem dobrego przygotowania do obchodów tych świąt. Spowiedź Święta powinna stanowić podstawowy element tych przygotowań, a rekolekcje i uczestnictwo w roratach to przygotowanie mają wzmocnić. Bóg na nas czeka, już Jest, nie zmarnujmy tego czasu i tej szansy spotkania.

Zachęcam do spojrzenia na Adwent i na nadchodzące Święta Bożego Narodzenia właśnie w ten sposób. Przygotowując się do zewnętrznej oprawy tych świąt, bądźmy również tak przygotowani, aby dostąpić zbawienia naszego, kiedy Pan przybędzie.

Adam Chmura

Okres Bożego Narodzenia - o czym przypominają nam kolejne dni świąt?

Boże Narodzenie to jedno z najbardziej rodzinnych i ciepłych świąt, na które czeka każdy z nas, niezależnie od wieku. Dawniej obchodzone było w bardzo poważny i uroczysty sposób. Ten dzień spędzano w domu, w gronie najbliższej rodziny. Zachowywano ciszę i powagę oraz powstrzymywano się od wszelkich prac, nawet nie gotowano. Radosne i głośnie świętowanie rozpoczynało się dopiero na drugi dzień - 26 grudnia. Wtedy to Kościół katolicki obchodzi wspomnienie św. Szczepana - pierwszego chrześcijańskiego męczennika. Dla wielu z nas może być niezrozumiałym połączenie Bożego Narodzenia z dniem wspomnienia pierwszego męczennika. Liturgia kościoła z dnia radości momentalnie przechodzi w dzień, można byłoby rzec, żałoby. Jeżeli jednak przyjrzemy się bliżej znaczeniu tych dwóch dni, to dojdziemy do wniosku, że mają one sens i się wzajemnie uzupełniają. Bóg rodząc się w naszych sercach oczekuje od nas przyjęcia Go z wiarą i miłością. Odpowiedzią na to przyjęcie powinno być świadectwo naszego życia i oddania Bogu, nawet za cenę utraty własnego życia. Takie świadectwo daje właśnie św. Szczepan.

Nieznane jest miejsce i data urodzenia św. Szczepana. W Dziejach Apostolskich występuje jako pierwszy z siedmiu diakonów, pomagający

apostołom w posłudze ubogim. Św. Szczepan z pochodzenia był Żydem, ale przyjął wiarę chrześcijańską i publicznie ją wyznawał. Według Dziejów Apostolskich, „pełen łaski i mocy Ducha Świętego” głosił Ewangelię z mądrością, której nikt nie mógł się przeciwstawić. Jego działalność nie podołała się Żydom, którzy nie uznawali nauk Jezusa. Św. Szczepan został oskarżony o bluźnierstwo i ukamienowany za murami miasta przez wściekły tłum. Stało się to zaledwie 3 lata po śmierci Jezusa. Przy jego śmierci był obecny Szaweł, późniejszy Paweł - Apostoł Narodów, który w dniu kamienowania Szczepana reprezentował Sanhedryn. Samosąd na Szczepana nie rozpoczął akcję niszczenia chrześcijaństwa na szeroką skalę. Grób św. Szczepana został odnaleziony dopiero w roku 415. Jego szczątki znajdują się obecnie w Rzymie, w bazylice św. Wawrzyńca.

W ikonografii św. Szczepan przedstawiany jest jako młody diakon w bogato tkanej dalmatyce lub białej tunice. Jego atrybutami są księga Ewangelii, kamienie na księdze lub w jego rękach oraz gałązka palmowa. Jest patronem kamieniarzy, kucharzy i tkaczy.

Dawniej dzień św. Szczepana miał bardzo wesoły charakter. W tym dniu chętnie odwiedzano znajomych i dalszych sąsiadów, a tym wizytom towa-

rzyszyły żarty i psoty. Po północy w dzień Bożego Narodzenia lub wcześnie rano w dniu św. Szczepana pojawiali się kawalerowie w domach panien na wydaniu, by obrzucać je owsem. W tym dniu również, gospodarz czynił „kolędę” zwierzętom gospodarskim, dając koniom owies, opłatek i chleb. Gospodyni zaś przygotowywała z każdej potrawy wigilijnej kolędę krowom dodając 2 opłatki ułożone na krzyż. Miało to chronić bydło od wszelkich chorób.

W dniu św. Szczepana we wszystkich kościołach zachowywany jest również obrzęd poświęcenia owsa. Obecnie ma on coraz mniejsze znaczenie, bo i koni w gospodarstwach mniej, i ludzie również już owsa na polach nie sieją, tak jak było to wcześniej. Nie mniej zwyczaj jest podtrzymywany i pielęgnowany.

Umilowany uczeń - czego uczy nas św. Jan Ewangelista?

W drugim dniu po Bożym Narodzeniu Kościół zaprasza nas do spotkania ze św. Janem Apostołem Ewangelistą. Jan był uczniem Jana Chrzciela, ale potem, jak sam to opisuje ze szczegółami w swojej Ewangelii, poszedł za Jezusem, „Barankiem Bożym”. Należał do trzech wybranych uczniów, którzy towarzyszyli Jezusowi w szczególnych momentach Jego działalności. Umierając na krzyżu, Pan Jezus oddał mu w opiekę swoją Matkę. Św. Jan umarł, zgodnie z zapowiedzią Jezu-

sa, śmiercią naturalną w późnej starości. Jak głosi legenda, cesarz Domitian zamierzał otruć go winem, stąd też w dniu jego święta na Mszy Świętej poświęca się wino.

Warto wspomnieć, że w tym dniu wierni święcą nie tylko wino, ale również miód i kolorowe opłatki. Poświęcone wino i miód od dawna używa się jako lekarstwo na ból zębów i gardła. Z kolei kolorowe opłatki dawano bydłu do jedzenia, aby chronić je od chorób zwierzęcych.

Św. Jan jest patronem parobków i służby domowej stąd powiedzenie: „Na świętego Jan każdy sługa pan”. Według tradycyjnego obyczaju, na dzień wspomnienia św. Jana odchodzący parobek otrzymywał uzgodnioną rok wcześniej odprawę w postaci chleba, kielbasy, świątecznego ciasta i odzieży. Udawał się do swoich rodziców w odwiedzinę, a potem wracał i dalej służył swojemu panu.

Św. Jan przedstawiany jest najczęściej jako stary Apostoł w tunice i płaszczu. Jest również patronem teologów, pisarzy, aptekarzy, dziewic i wdów, a jego atrybutami są gołębicą, kielich z Hostią, kielich zatrutego wina z wężem, księga i orzeł.

Św. Jan nazywany jest również „apostołem miłości”. Napisana przez niego Ewangelia i Listy opisują Boga, który jest Miłością. Zaprasza nas na dro-

gę, która przez miłość prowadzi do Boga i do wieczności. Poprzez swoje słowa uczy nas bardziej słuchać sercem, niż umysłem. Św. Jan był wiernym towarzyszem Jezusa, nazywany przez Niego „umiłowanym uczniem”. Jako jedyny z Dwunastu wytrwał z Nim do końca i jako jeden z pierwszych po zmartwychwstaniu uwierzył, że Chrystus żyje.

Kim byli święci Młodziankowie?

W kolejnym dniu po Bożym Narodzeniu, 28 grudnia, w Kościele katolickim obchodzimy wspomnienie świętych Młodzianków. To dzieci, które zostały zamordowane na rozkaz króla Izraela Heroda Wielkiego, kiedy ten dowiedział się, że narodził się Mesjasz, oczekiwany przez naród żydowski. W obawie, że Jezus odbierze mu władzę, rozkazał zabić wszystkich chłopców do drugiego roku życia, którzy urodzili się w Betlejem.

Czczeni są jako *flores martyrum* - pierwsiośki męczeństwa. Młodziankowie nie złożyli świadomie swojego życia za

Chrystusa, ale oddali je z Jego powodu. Są uważani za patronów chórów kościelnych. Dawniej w Polsce, w tym dniu obdarowywano dzieci drobnymi upominkami, a dziewczęta przystrajały się w wianki, paradygując po wsi.

Ludzie tego dnia obserwowali pogodę w przeświadczeniu, że jak „na Młodzianki” będzie ładnie, to dzieci będą zdrowe przez cały rok, a jeśli będzie padał śnieg lub deszcz, to będą chorować. Gospodarze i gospodynie poza koniecznymi pracami przy oprzątaniu bydła, powstrzymywali się od innych zajęć w gospodarstwie.

Św. Sylwester - patron ostatniego dnia roku kalendarzowego

Św. Sylwester przez 21 lat zasiadał na tronie papieskim, a od jego imienia tradycyjnie nazywa się huczną zabawę w ostatni dzień roku. Za źródło sylwestrowej zabawy uznaje się 1 stycznia 1000 roku, kiedy nie nadszedł oczekiwany z tą datą, zapowiedziany w prorocztwie Michalidy (królowej Saby) koniec świata. Po północy strach i przerażenie przerodziło się w wielką radość. Szczęśliwi ludzie wybiegli na ulicę i place, oddając się spontanicznej i żywiołowej zabawie. Radość z kończącego się starego roku i nadejścia nowego łączy się właśnie z imieniem tego papieża, który patronuje dniu zakończenia roku nie przypadkowo również z innego powodu. Pontyfikat świętego papieża Sylwestra otworzył nowy etap dla chrześcijaństwa. W Cesarstwie Rzymskim doszło do znacznych przemian

politycznych, zaprzestano prześladowań chrześcijan, a cesarstwo stało się wolne od nienawiści. Za jego pontyfikatu, w roku 325, odbył się I sobór powszechny w Nicei. Przyjęto tam m.in. Wyznanie Wiary, które wypowiadamy w czasie Mszy Św., oraz ogłoszono dogmat o Boskości Syna i Jego równości z Ojcem. Gdy Konstantyn Wielki wybudował Bazylikę św. Jana na Lateranie i św. Piotra na Watykanie, Sylwester I dokonał obrzędu ich uroczystej konsekracji, co przyczyniło się do rozpowszechnienia wiary chrześcijańskiej. Św. Sylwester zmarł 31 grudnia 335 roku. Jego szczątki złożono w katakumbach św. Pryscyli w Rzymie. Modlimy się do niego o pomyślność w nowym roku, jest on również opiekunem zwierząt domowych. W ostatni dzień roku kalendarzowego w kościołach od-

prawia się wieczorem nabożeństwa, które mają charakter dziękczynny, ekspiacyjny i błagalny.

W Polsce zabawę sylwestrową zapoczątkowała szlachta, która urządzała suto zastawione przyjęcia, podczas których wznoszono toasty i strzelano z bicia, aby przegonić stary rok. Na polskich wsiach w Sylwestra nikt nie sprzątał, aby nie wymieść nadchodzącego szczęścia. W każdym gospodarstwie tego dnia nie mogło zabraknąć płonącego ognia oraz świeżej wody. Miało to gwarantować pomyślność i bogactwo na przyszły rok.

Wykorzystane materiały źródłowe:
Jan Grad - „Z ludowych tradycji Grodziska. Obrzędy doroczne i rodzinne”.

INWESTYCJE W SKRÓCIE

GMINA OTRZYMAŁA DOFINANSOWANIE NA BUDOWĘ PIŁKOKHWYTÓW NA STADIONIE SPORTOWYM W GRODZISKU GÓRNYM

Gmina Grodzisko Dolne już po raz kolejny otrzymała dofinansowanie w kwocie 12 000,00 zł z Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2021 – 2025 na realizację zadania pn. „Poprawa funkcjonalności stadionu sportowego poprzez budowę piłkochwyków”, służącego realizacji Sołeckich Strategii Rozwoju Wsi.

Piłkochwyty w dwóch częściach zostały zamontowane na stadionie LKS Grodziszczanka w Grodzisku Górnym od strony wschodniej zabezpieczając plac Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska w Grodzisku Dolnym.

Mieszkańcy Grodziska Górnego w ramach prac własnych uporządkowali teren wokół stadionu oraz wymienili zniszczone siedziska na trybunach. Partnerem w projekcie jest m.in. Klub LKS Grodziszczanka, którego uczestnicy wyczyścili i pomalowali bramki, wykorzystywane w trakcie treningów i meczy.

Łączny koszt zadania: 65 225,98 zł.

Dofinansowanie: 12 000,00 zł.

Wkład własny: 53 225,98 zł.

RAPORT Z PRZEBUDOWY DROGI RELACJI GRODZISKO DOLNE - CHAŁUPKI DĘBNIAŃSKIE

Firma Eurovia Polska S.A. zakończyła prace związane z wykonaniem warstwy wiążącej na całym odcinku przebudowywanej drogi. Obecnie trwają prace związane z budową ciągu pieszo – rowerowego. Ruch tym odcinkiem drogi odbywa się bez zakłóceń. Z uwagi na silne opady śniegu i przymrozki prace zostały chwilowo wstrzymane. Mamy nadzieję, że niedługo przyjdzie względne ocieplenie i firma będzie mogła kontynuować roboty drogowe. Już teraz niektóre odcinki ciągu pieszo - rowerowego zostały ułożone, co pozwala nam zobrazować jak zmieni się ta droga. Szerokość ciągu pieszo – rowerowego będzie wynosić 3 metry, jezdnia 5,5 metra. Ważnym elementem przy budowie tej drogi jest wykonanie skutecznych odwodnień, których do tej pory droga nie posiadała. Inwestycja zostanie dofinansowana środkami z Rządowego Funduszu Polski Ład – Program Inwestycji Strategicznych oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w zakresie budowy ciągu pieszo - rowerowego i chodnika. Zakończenie wszystkich robót planowane jest na sierpień 2024 roku.

ZAKOŃCZYLIŚMY BUDOWĘ MIASTECZKA RUCHU DROGOWEGO

Gmina zakończyła realizację projektu pn. „Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez zakup i montaż wyświetlaczy prędkości przy przejściach dla pieszych oraz budowę miasteczka ruchu drogowego przy Szkole w Grodzisku Dolnym”. Projekt został dofinansowany z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020 w kwocie 435 795,05 zł. Wykonawcą inwestycji była firma OBO ENERGY Sp. z o.o. z Rzeszowa.

Wyświetlacze prędkości zostały zamontowane przy Szkole Podstawowej w Chodaczowie i przy Zespole Szkół w Grodzisku Dolnym. Wyświetlają one prędkość, z jaką poruszają się samochody oraz hasła np. „szkoła” lub „zwolnij”.

Na placu po byłej mleczarni przy Zespole Szkół w Grodzisku Dolnym zagospodarowany został teren pod miasteczko ruchu drogowego. Prace budowlane podzielone były na kilka etapów. W pierwszym zdemontowano stare urządzenia i nawierzchnie betonowe oraz wyrównano teren. W kolejnych etapach firma utwardziła teren wykonując asfaltowe ścieżki rowerowe, alejki z kostki brukowej i żwirowej oraz dokonując nasadzeń krzewów i montażu elementów małej architektury. Obiekt pozwoli dzieciom na naukę podstawowych zasad poruszania się po drogach publicznych oraz na praktyczne ćwiczenia np. jazdy na rowerze w warunkach zbliżonych do rzeczywistości. Na tym placu dzieci będą również mieć możliwość zdawania egzaminu na kartę rowerową.

Wyświetlacz prędkości przy szkole w Chodaczowie

Ostatnim elementem powstałej infrastruktury w tym miejscu jest montaż oświetlenia i monitoringu. Te prace zostaną wykonane wkrótce, a pieniądze na ten cel pochodzą z projektu pn. „Poprawa zagospodarowania miasteczka ruchu drogowego poprzez budowę oświetlenia i monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w Gminie Grodzisko Dolne”. Na ten cel gmina otrzymała kwotę 100 000,00 zł z budżetu Państwa w ramach Rządowego Programu Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań Razem Bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022 - 2024.

Oświetlenie pozwoli na wydłużenie czasu użytkowania terenu w celu edukacji bezpieczeństwa ruchu drogowego i dodatkowo zobrazuje początkującym uczestnikom ruchu w sposób kontrolowany, jak wygląda poruszanie się po drogach po zmroku, przy sztucznym świetle. Monitoring zapewni bezpieczeństwo wszystkim osobom przebywającym w tym miejscu oraz pozwoli uniknąć niszczenia terenu i urządzeń, oraz zakłócania porządku publicznego.

Dodatkowo zakupione w ramach zadania kamery poprawią bezpieczeństwo na przejściu dla pieszych przy Szkole Podstawowej w Chodaczowie oraz przy Zespole Szkół w Grodzisku Górnym.

Miasteczko ruchu drogowego w Grodzisku Dolnym

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita Polska

CUPT
CENTRUM UNIJNYCH
PROJEKTÓW TRANSPORTOWYCH

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

MOST W CHODACZOWIE PONOWNIE OTWARTY DLA UŻYTKOWNIKÓW

Pod koniec listopada władze gminy wraz z wykonawcą i przedstawicielami Rady Gminy dokonali odbioru wyremontowanego mostu wiszącego na Wisłoku, który stanowi istotny element infrastruktury drogowej łączącej Gminę Grodzisko Dolne z Gminą Trynca. Z mostu korzystają na co dzień mieszkańcy nie tylko przygranicznych miejscowości: Chodaczowa i Wólki Małkowej, ale wszyscy ci, którzy dojeżdżają do pracy w obu kierunkach. To najkrótsza przeprawa mostowa przez Wisłok dla naszych mieszkańców z Chodaczowa i Grodziska Nowego.

Ostatnie miesiące z uwagi na remont tego mostu oraz mostu w Gniewczynie Łańcuckiej były trudnym okresem dla wszystkich osób, które codziennie muszą jeździć w kierunku Przeworska, autostrady A4, dojeżdżając do pracy do Jarosławia lub Rzeszowa. Brak alternatywnych dróg dojazdowych powodował znaczne wydłużenie czasu dojazdu i drogi. Obecnie oba mosty są już oddane do użytku i nasi mieszkańcy mogą korzystać zarówno z jednego, jak i drugiego. Przypominamy w tym miejscu o obowiązujących ograniczeniach na moście. Zasady wprowadzone przed remontem tego mostu obowiązują nadal. Po moście dopuszczalny jest przejazd tylko pojazdów o dmc do 2 ton, motocykli, rowerów i ciągników rolniczych. Obowiązują ograniczenia dotyczące szerokości pojazdów (słupki ograniczające) oraz wysokości - max. 2,5 metra. Na moście

podczas przejazdu może znajdować się tylko jeden pojazd, który porusza się z max. prędkością 10 km/h. Przestrzegajmy tych ograniczeń i zakazów. Przejazd po moście rejestrowany jest przez system monitoringu wizyjnego.

Most przeszedł gruntowny remont. Wymieniona została nawierzchnia na dojazdach, konstrukcja jezdni z drewna oraz bariery ochronne z siatki. Uzupełniono ubytki w betonie oraz zostały wypiąskowane i na nowo pomalowane elementy metalowe obiektu.

Mamy nadzieję, że most posłuży przez kolejne 10 lat bez remontu.

CO NOWEGO NA BUDOWIE ORW - u I REMIZY

Mimo niesprzyjających warunków atmosferycznych nie ustają prace na tych budynkach.

Przy budynku remizy OSP w Grodzisku Górnym została wykonana konstrukcja dachowa. Położono krokwie, łąty i membranę wiatroizolacyjną. Wkrótce cały dach zostanie pokryty blachą. W kolejnym etapie prac będą wstawiane okna, wykonywane instalacje oraz kładzione tynki. Możemy już zauważyć rozmiary nowych boków na samochody strażackie. Różnią się szerokością i wysokością bram wjazdowych oraz rozmiarami

pomieszczeń w stosunku do pomieszczeń dotychczasowych.

Na budynku ORW - u w Laszczynach wstawiono okna i prowadzone są prace wewnątrz budynku tj. malowanie ścian i układanie płytek.

**POLSKI
ŁĄD**

ODBIÓR ODCINKA DROGI POWIATOWEJ W GRODZISKU NOWYM

W dniu 4 grudnia w Domu Wiejskim w Grodzisku Nowym miał miejsce uroczysty odbiór przebudowywanego odcinka drogi powiatowej nr 1273R na odcinku od skrzyżowania przy „Orliku” w Grodzisku Nowym do granicy miejscowości w kierunku Chodaczowa, na długości 1,8 km.

Rozbudowa drogi polegała na poszerzeniu jezdni, wykonaniu kanalizacji deszczowej, budowie chodnika oraz wyniesionego przejścia dla pieszych. Na całej szerokości remontowanej jezdni położona została również nowa nawierzchnia.

Wykonawcą zadania była firma DRO-BRUK Bogdan Wojtuń z Gniewczyny Trynieckiej.

W odbiorze drogi udział wzięli Wykonawca, przedstawicie-

le Starostwa Powiatowego w Leżajsku oraz przedstawiciele Zarządu Dróg Powiatowych w Leżajsku. Gminę Grodzisko Dolne reprezentował Z-ca Wójta p. Mariusz Jasie wraz z Przewodniczącym Rady Gminy p. Kazimierzem Matuszkim i radnymi. Obecny był także sołtys Grodziska Nowego p. Jan Bielecki oraz radny powiatowy p. Józef Majkut.

Całkowity koszt inwestycji wyniósł 3 172 262,43 zł. Środki na przebudowywany odcinek drogi pochodziły z Rządowego Funduszu Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych.

**POLSKI
ŁĄD**

Z życia Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Grodzisku Dolnym

Raport z rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej

Do 31 grudnia zakończą się roboty związane z budową sieci kanalizacji sanitarnej ujęte zakresem obecnie prowadzonej rozbudowy dla części Opalenisk. W tym etapie wybudowane zostaną dwie nowoczesne przepompownie ścieków (jedna z nich prawie gotowa na fotografii), które obecnie są uzbrajane w armaturę potrzebną do jej prawidłowego działania. W drugim etapie rozbudowy, którego większość zadań realizowanych będzie w 2024 roku, zostaną wykonane kolejne dwie nowe przepompownie, zapewniające odbiór ścieków ze Zmysłówki - Wesoła. Dziękuję właścicielom działek przez które przebiega budowana sieć kanalizacyjna za dotychczasową bardzo dobrą współpracę i na bieżąco rozwią-

zywanie wszelkich spornych sytuacji. Jednocześnie proszę, jeżeli ktoś ma zastrzeżenia co do uporządkowania terenu po wykonanych pracach o zgłaszanie wszelkich uwag do biura PGK lub telefonicznie, dzwoniąc na numery: przedstawiciel PGK (inwestora) p. Mariusz Dubiel tel. 535 643 388 i przedstawiciel firmy wykonawczej „Lisbud” p. Łukasz Dąbek tel: 607 835 806.

Przypominam osobom zainteresowanym podpięciem się do budowanej sieci kanalizacyjnej, że będzie to możliwe po zakończeniu budowy, odebraniu robót i uzyskaniu zgody na użytkowanie od Powiatowego Nadzoru Budowlanego w Leżajsku. Będziemy czynić starania by już w pierwszym półroczu 2024 roku mieszkań-

cy terenu, w którym sieć jest zakończona, mogli się do niej podłączyć.

Wyjaśniam również, że koszt wybudowania przyłącza kanalizacyjnego wraz z inwentaryzacją powykonawczą jest kosztem podłączającego się do sieci mieszkańca nieruchomości.

Marek Ordyczyński

Prace remontowe w remizie OSP w Chodaczowie

PGK w ostatnim czasie na zlecenie Urzędu Gminy Grodzisko Dolne wykonało gruntowny remont sceny w budynku OSP w Chodaczowie. Remont obejmował zdemontowanie starej drewnianej podłogi wraz z legarami oraz kompletnie zniszczonej konstrukcji, na której wspierała się podłoga sceny. Pracownicy zbudowali od podstaw nową scenę łącznie z konstrukcją nośną. Poniżej wygląd sce-

ny po wykonanym remoncie. Mamy nadzieję, że scena posłuży strażakom i paniom z Koła Gospodyń Wiejskich przez kolejne lata. Podłoga jest zabezpieczona impregnatami chroniącymi drewno przed wpływem czynników atmosferycznych, szkodnikami i ścieraniem się drewnianej powłoki.

Wykonanie i montaż bramki wjazdowej na most w Chodaczowie

W związku z wykonaniem remontu mostu wiszącego, spółka wykonała konstrukcję i oznakowanie informujące o braku możliwości przejazdu pojazdów o wysokości powyżej 2,5 m. To nowe ograniczenie na moście, które ma spowodować, że nie będą nim przejeżdżać pojazdy ponadgabarytowe. Głównym czynnikiem, który wpływał dotychczas na trwałość konstrukcji mostu to przede wszystkim przejazd pojazdów dostawczych o dmc powyżej 2 ton i wysokości ponad 2,5 metra. Tego typu pojazdy przyczyniły się do skrócenia okresu trwałości tego mostu.

Pilne, zabezpiecz wodomierz na zimę

Ze względu na ujemne temperatury zwracamy się do odbiorców wody o zabezpieczenie wodomierzy przed przemarzeniem. Od pierwszych mroźnych grudniowych dni pracownicy PGK otrzymują zgłoszenia o awariach wodomierzy spowodowanych niskimi temperaturami. Jak każdego roku należy zadbać, by wodomierz i wewnętrzna instalacja wodociągowa, znajdująca się głównie w nieogrzewanych pomieszczeniach (niezamieszkałe domy, garaże, piwnice) była zabezpieczona przed destrukcyjnym działaniem niskich temperatur. Przypominamy, iż w przypadku stwierdzenia, że awaria wodomierza nastąpiła z uwagi na nieodpowiednie zabezpieczenie, koszt wymiany na nowy ponosi właściciel budynku. Pamiętajmy, aby w pierwszej kolejności zabezpieczyć miejsce w którym znajduje się wodomierz, by nie było w nim żadnych otwartych okien (okienek) czy innych otworów w ścianach (np. wyspów na węgiel, płody rolne itd.). Wewnętrzną in-

stalację wodociągową można samemu łatwo zabezpieczyć gotowymi otulinami, wełną mineralną, starymi kocami lub płaszczami. Zabezpieczona instalacja oszczędzi nam kosztów zmarnowanej wody, wymiany urządzeń i cennego czasu służb ratowniczych.

Z życia Rady Gminy

Za nami kolejne dwa posiedzenia Rady Gminy. Na październikowej sesji radni zapoznawali się m.in. ze sprawozdaniem z działalności szkół w roku szkolnym 2022/2023. Jak wynika ze sprawozdania, w naszej gminie w ubiegłym roku szkolnym funkcjonowało 6 szkół podstawowych, z których dwie prowadzi gmina, a cztery stowarzyszenia. Łącznie do tych wszystkich szkół uczęszczało 539 uczniów. Jeżeli chodzi o przedszkola to dwa prowadzi gmina, jedno publiczne prowadzi Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Wólka Grodziska, jedno niepubliczne Ochronka św. Józefa oraz 3 oddziały przedszkolne stowarzyszenia przy Szkole Podstawowej w Opaleniskach, Laszczynach i Chodaczowie. W stosunku do roku szkolnego 2021/2022 liczba uczniów w roku szkolnym 2022/2023 w szkołach podstawowych zmniejszyła się łącznie o 21 osób, natomiast liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych wzrosła o 10 wychowanków.

W dwóch placówkach oświatowych prowadzonych przez gminę (ZS w Grodzisku Górnym i ZS w Grodzisku Dolnym) pracowało w ubiegłym roku 53 nauczycieli oraz 23 pracowników administracji i obsługi.

Gmina dla dzieci, których miejsce zamieszkania od szkoły znajduje się w odległości większej niż 3 km realizuje obowiązek dowożenia do szkół. W ubiegłym roku dowożono w ten sposób 108 dzieci (100 do szkół na terenie gminy i 8 - niepełnosprawnych do szkół poza gminą).

Gmina poza zapewnieniem obowiązku szkolnego świadczyła również pomoc materialną o charakterze socjalnym: stypendium szkole i zasiłek szkolny dla 49 uczniów. Na tę pomoc przeznaczono środki w kwocie 97 412,00 zł. Każda placówka oświatowa zapewniała dzieciom ciepły posiłek.

Ważnym zadaniem jest kontrola przez gminę obowiązku szkolnego przez dzieci. Tej kontroli dokonują dyrektorzy szkół w obwodach, w których mieszkają uczniowie. Zgodnie z wynikami tych kontroli 44 uczniów z terenu naszej gminy uczy się za granicami kraju, a 86 w szkołach poza Gminą Grodzisko Dolne.

Drugie posiedzenie miało miejsce w dniu 28 listopada. Na sesji odbyło się pierwsze czytanie budżetu na nowy rok. Już teraz wiemy, że będzie to budżet rekordowy, którego w historii naszej gminy jeszcze nie było. Planowane wydatki budżetu wynosić będą ponad 77 mln zł, co stanowi wynik o wiele wyższy od wydatków budżetu roku bieżącego, które wynosiły ponad 54 mln zł. Wszystko za sprawą pozyskanych środków finansowych na realizację inwestycji na terenie gminy.

Innymi ważnymi sprawami, którymi zajmowali się radni było ustalenie nowych stawek podatków lokalnych.

Zmianie ulegnie stawka bazowa 1 dt żyta przyjmowana jako podstawa obliczenia podatku rolnego i wynosić będzie w nowym roku 60 zł za 1 dt, co da kwotę 150 zł podatku rolnego od 1 ha przeliczeniowego gruntów rolnych. W bieżącym roku kwota podatku rolnego od 1 ha wynosiła 140 zł.

Ponadto na sesji przyjęto Program współpracy Gminy Grodzisko Dolne z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok. Wartość wszystkich realizowanych zadań w ramach programu ustalono na kwotę 35 tys. zł. Radni zapoznali się również i przyjęli wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2029. Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. Jego realizatorem i koordynatorem jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy (szkołami, przedszkolami) oraz niepublicznymi placówkami, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Grodzisko Dolne.

Biuro Rady

Rozpoczynamy kontrole szamb i przydomowych oczyszczalni ścieków

W związku z wejściem w życie nowych przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, odgórnie został nałożony na gminy obowiązek prowadzenia kontroli wszystkich nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe (szamba) oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Kontrola, zgodnie z art. 6 tej ustawy polega na sprawdzeniu, czy właściciel nieruchomości posiada umowę z firmą wywożącą nieczystości na odbiór ścieków oraz jak często wywozi te nieczystości z posesji. W tym celu kontroli podlegają rachunki za wywóz ścieków zawierające datę wywozu, ilość wywiezionych ścieków i opłatę za usługę. Posiadane rachunki muszą potwierdzać regularność wywozu ścieków.

Od nowego roku takie kontrole u właścicieli szamb i przydomowych oczyszczalni będą odbywać się co najmniej raz na dwa lata. Gmina nie może odstąpić od tych kontroli, ponieważ obowiązana jest corocznie, do końca kwietnia składać sprawozdania z ich przeprowadzenia. Pierwsze takie sprawozdanie nasza gmina jest obowiązana złożyć już do 30 kwietnia 2024 roku. Jeżeli gmina nie wykona tego obowiązku podlega karze pieniężnej w wysokości do 50 tys. zł. Kary nakłada Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Jak wynika z badań prowadzonych przez niezależne instytucje krajowe w minionych latach wywożono w sposób rejestrowy z takich zbiorników i przekazywano do oczyszczalni ścieków zaledwie ok. 13% nieczystości w skali całego kraju. Problem jest poważny, ponieważ ponad 86% nieczystości jest „użytkowane” w sposób niekontrolowany. Właściciele takich zbiorników najczęściej wypompowują ścieki na ogród lub wywożą w pola. Nieczystości te wnikać do gleby, zanieczyszczają ją. Niebezpieczne związki

chemiczne zatrują wody podziemne i niszczą mikroorganizmy znajdujące się w ziemi. Na tych polach uprawiane są następnie warzywa i zboże, które trafiają na stoły.

Wracając do kontroli, podlegają jej tylko te nieruchomości, które nie są podłączone do kanalizacji. Podłączenie do kanalizacji spowoduje, że dana nieruchomość zostanie usunięta z rejestru kontroli. Warto zatem podłączyć swoje nieruchomości do ogólnogminnego systemu gospodarowania ściekami.

Jeżeli chodzi o techniczny aspekt kontroli, właściciel nieruchomości musi mieć świadomość tego, że przedstawienie samej umowy na wywóz nieczystości i jednego rachunku z danego roku, że takiego wywozu dokonano, nie wystarczy. Gmina będzie porównywała dane pochodzące z rejestru zawierającego ilość pobranej wody z wodociągu z ilością wywiezionych ścieków komunalnych z gospodarstwa. Wartości wynikające z ilości pobranej wody oraz oddanych ścieków ze zbiornika bezodpływowego muszą znajdować się w określonym przedziale ilościowym. Od tego przedziału wynikać z kolei będzie wymóg częstotliwości i ilości wywożonych ścieków. W przypadku, kiedy kontrola wykaże nieprawidłowości, organ kontroli jest obowiązany wystąpić o ukaranie właściciela do sądu lub wymierzy karę grzywny w drodze mandatu karnego. Za brak dokumentów (umowa, rachunki potwierdzające wywóz nieczystości) właścicielowi grozi kara w wysokości do 5 tys. zł. Właściciel nieruchomości, który nie posiada odpowiednich dokumentów będzie musiał dodatkowo pokryć koszty opróżnienia szamba lub osadów ze ścieków z przydomowej oczyszczalni. Gmina zastępczo wyznaczy podmiot, który będzie realizował ten wywóz.

Ważna informacja dotyczy posiadania

rachunków potwierdzających regularność wywozu nieczystości. Rachunki należy przechowywać przez okres 3 lat.

Pierwsze wezwania dotyczące kontroli posiadania umów i dokumentów na wywóz nieczystości zostały już do naszych mieszkańców wysłane. Zapewniamy, że gmina w nadchodzącym roku skontroluje wszystkie nieruchomości, na których znajdują się szamba i przydomowe oczyszczalnie ścieków. Prosimy zatem już teraz sprawdzić czy mają Państwo podpisaną umowę na wywóz nieczystości, a jeżeli nie, podpisać stosowną umowę z firmą zajmującą się takimi usługami, aby nie zostać zaskoczonym kontrolą w trakcie roku.

W przypadku braku umowy gmina automatycznie zleci wywóz nieczystości Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o w Grodzisku Dolnym jako operatorowi zastępczemu i obciąży kosztami tego wywozu właściciela. Koszty wywozu, z uwagi na charakter prewencyjny i przymuszający, będą niewątpliwie większe, niż koszty wywozu tych nieczystości na podstawie posiadanej umowy. Dodatkowo spółka obejmie kontrolą tę nieruchomość w zakresie monitoringu częstotliwości napełniania się zbiornika i na tej podstawie odgórnie będzie realizować wywóz na koszt właściciela, aż do momentu uregulowania tej sytuacji, czyli podpisania stosownej umowy na wywóz nieczystości z podmiotem wybranym.

Podsumowując. Każdy właściciel posiadający szambo lub przydomową oczyszczalnię ścieków powinien podjąć odpowiednie działania polegające na przyłączeniu się do sieci kanalizacyjnej, jeżeli taką możliwość posiada, lub podpisać umowę na wywóz nieczystości. Takie umowy obecnie podpisuje również nasza spółka komunalna.

Redakcja

OD NOWEGO ROKU ZMIANY ZASAD ODBIORU ŚMIECI

Od 1 stycznia 2024 roku ulegają zmianie zasady odbierania śmieci z naszych gospodarstw. Firma MZK Sp z o.o. z Leżajska wprowadza nowy grafik. Cała gmina została podzielona na sołectwa i dni, w których będą zbierane odpady. Jednego dnia firma odbierze od nas odpady segregowane (worki żółte, niebieskie, zielone szare) oraz odpady zmieszane (kubły, czarne worki). Nie będzie zbiórek dwudniowych, tak jak dotychczas. Poniżej przedstawiamy grafik z poszczególnymi sołectwami i datami zbiórek.

SOŁECTWO	ODPADY	MIESIĄC											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
GRODZISKO GÓRNE	WSZYSTKIE ODPADY (kubły, worki czarne żółte, zielone, niebieskie)	8	5	4	8	6	3	8	5	2	7	4	2

SOŁECTWO	ODPADY	MIESIĄC											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
* GRODZISKO DOLNE – MIASTO * WÓŁKA GRODZISKA	WSZYSTKIE ODPADY (kubły, worki czarne żółte, zielone, niebieskie)	9	6	5	9	7	4	9	6	3	8	5	3

SOŁECTWO	ODPADY	MIESIĄC											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
GRODZISKO DOLNE	WSZYSTKIE ODPADY (kubły, worki czarne żółte, zielone, niebieskie)	10	7	6	10	8	5	10	7	4	9	6	4

SOŁECTWO	ODPADY	MIESIĄC											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
* GRODZISKO NOWE * CHODACZÓW	WSZYSTKIE ODPADY (kubły, worki czarne żółte, zielone, niebieskie)	11	8	7	11	9	6	11	8	5	10	7	5

SOŁECTWO	ODPADY	MIESIĄC											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
* LASZCZYNY * ZMYŚLÓWKA * OPALENISKA * PODLESIE	WSZYSTKIE ODPADY (kubły, worki czarne żółte, zielone, niebieskie)	12	9	8	12	10	7	12	9	6	11	8	6

Zimą zatrzymaj ciepło w domu

Biorąc pod uwagę rosnące ceny opału warto zastanowić się, w jaki sposób zatrzymać ciepło w domu. Rozwiązań jest kilka o których na co dzień nie pamiętamy.

Poniżej przedstawimy kilka prostych kroków, jak to ciepło zatrzymać.

1. Izoluj podłogę w pomieszczeniu.

W pomieszczeniu w którym przebywasz połóż dywan lub wykładzinę dywanową. Taki zabieg poprawi nie tylko nasz komfort, ale również stanowić będzie bardzo dobrą izolację termiczną przed „uciekaniem” ciepła w podłogę. Dotyczy to szczególnie starszych domów, które często nie posiadają lub posiadają niewystarczającą izolację budynku od gruntu. Tego typu izolacja nie jest z kolei dobrym rozwiązaniem przy ogrzewaniu podłogowym. Dywan lub wykładzina w tym przypadku będzie ograniczać przepływ ciepłego powietrza do pomieszczenia.

2. Zamontuj termostaty na grzejnikach.

Oszczędzisz nawet 18% energii, przy równocześnie odpowiednim dogrzaniu pomieszczeń. Zawory termostatyczne w łatwy sposób regulują temperaturę w pomieszczeniach. W słoneczny dzień automatycznie ograniczają ogrzewanie, utrzymując daną temperaturę w pokoju.

3. Zamontuj maty termoizolacyjne za grzejnikiem. Oszczędzisz nawet 6% energii, która ucieka przez ścianę za grzejnikiem. Maty zazwyczaj wykonane są ze styropianu lub folii aluminiowej.

4. Nie zastawiaj grzejników meblami.

Grzejnik stanowi istotny element ogrzewania każdego pomieszczenia. Zastawiony meblami (szafa, łóżko, kanapa, stół) powoduje, że ciepłe powietrze nie ma możliwości odpowiedniej cyrkulacji w pomieszczeniu. Pokój jest nierównomiernie ogrzewany i pomimo odczucia ciepła zazwyczaj pojawia się pleśń i grzyb, który jest wynikiem kondensacji pary wodnej.

5. Przyjrzyj się parapetom. Parapety, szczególnie w starszych domach, montowane były bezpośrednio do ramy okiennej, bez uwzględnienia odpowiedniej izolacji. Jeżeli przyłożysz rękę pod parapet na styku ze ścianą lub nad parapetem na styku z ramą okienną i poczujesz lekki podmuch powietrza, jest pewne, że twój parapet nie posiada odpowiedniej izolacji termicznej. Nic tutaj szczególnego nie zrobisz. Musisz zdemontować parapet, położyć odpowiednią izolację pod oknem i ponownie go zamontować.

6. Odpowietrzaj grzejniki.

Przed każdym sezonem grzewczym sprawdź, czy grzejniki grzeją równomiernie, tzn. wszystkie żebra oddają ciepło. Nie przejmujemy się tym, że góra grzejnika jest ciepła, a dół chłodniejszy. To naturalny proces wymiany ciepła. O ile kaloryfery naciennie możemy odpowietrzyć sami za pomocą klucza, to inaczej sprawa wygląda z ogrzewaniem podłogowym, które jest bardziej skomplikowane i wymaga pomocy fachowca.

7. Wietrz pomieszczenia krótko, ale intensywnie.

Zakręć grzejnik i na krótko otwórz szeroko okna. Dopiero po zamknięciu okna na nowo odkręć grzejnik. Unikaj wietrzenia poprzez lekkie uchYLENIE okna przy włączonym grzejniku - w ten sposób

marnujesz ciepło.

8. Nie susz ubrań na grzejnikach.

Okładanie kaloryferów mokrymi ubraniami nie jest najlepszym rozwiązaniem, aby skutecznie ogrzać pomieszczenia. Wiele osób błędnie uważa, że kładąc mokre ubrania na wilża pomieszczenie. To tylko połowa prawdy. Mokre ubrania oddają wilgoć, ale również z nią wydostają się związki chemiczne z prania. One krążą w powietrzu, którym oddychamy. Powietrze nie jest czyste i może działać drażniąco na alergików, astmatyków i osoby z innymi chorobami układu oddechowego.

9. Nie grzej na zapas.

Jeśli domownicy przebywają poza domem warto skrócić kaloryfery. Pamiętajmy jednak, by utrzymywać temperaturę nie mniejszą niż 16 stopni w pomieszczeniach, aby nie wychładzać ścian i stropu domu. Obniżanie temperatury poniżej tego poziomu spowoduje, że będziemy potrzebowali więcej czasu i opału na ponowne osiągnięcie temperatury pokojowej 20 - 21 stopni.

Zbędne jest również zbytne ogrzewanie pomieszczeń, w których nikt nie przebywa. Warto także pamiętać, by zamykać drzwi pomiędzy pokojami, by ciepło nie rozprzestrzeniało się.

Redakcja

Fot. Shutterstock.com

Podsumowanie listopadowej akcji z czujkami

Akcja, którą ogłosiliśmy w poprzednim numerze gazety cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem. Zapisaliśmy łącznie 133 osoby na zakup czujek. Wśród nich były takie, które zamówiły jedną czujkę, ale również były takie, które zamówiły komplet 3 czujek. W sumie mieszkańcy zamówili za naszym pośrednictwem w firmie Aisko z Warszawy 198 czujek, z czego: 71 czujek gazu, 34 czujek dymu i 93 czujek czadu.

Jesteśmy przekonani, że zakupione urządzenia będą dobrze służyć mieszkańcom i chronić ich rodziny przed zagrożeniami wynikającymi z eksploatacji urządzeń grzewczych, zainstalowanych w domach.

Przypominamy! Czujka nie powinna zastępować zdrowego rozsądku i odpowiedzialności właściciela domu związanej z terminowym serwisowaniem urządzeń grzewczych oraz ich prawidłową eksploatacją.

Firmie Aisko bardzo serdecznie dziękujemy za współpracę. Dzięki Wam mieszkańcy mogli nabyć bardzo dobre czujki w atrakcyjnej cenie.

Serwer SMS.pl
System Obsługi Marketingu Mobilnego

Drogi mieszkańcu, jeżeli jeszcze nie jesteś użytkownikiem gminnego systemu powiadomień SMS, zachęcamy do zapisania się do systemu. Będziesz otrzymywał bezpłatne wiadomości SMS na swój telefon komórkowy o ważnych sprawach z życia gminy, dotyczących Ciebie i miejscowości, w której mieszkasz, takie jak: terminy wywozu śmieci, terminy płatności podatków i opłat, alerty pogodowe, informacje o wydarzeniach i inne.

**Zostań jego użytkownikiem
wyślij SMS na nr 799 448 100 o treści:**

Mieszkańcy	Treść SMS
1. Zmysłówki	10
2. Grodziska Nowego	11
3. Chodaczowa	12
4. Laszczyn	13
5. Grodziska Dolnego	14
6. „Miasteczka”	15
7. Grodziska Górnego	16
8. Wólki Grodziskiej	17
9. Podlesia	18
10. Opalenisk	19

Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa

To interaktywne narzędzie, dzięki któremu można zapoznać się z najważniejszymi informacjami dotyczącymi bezpieczeństwa i zagrożeń w danej lokalizacji. Mapa pomaga również wskazywać miejsca niebezpiecznych zdarzeń, wypadków i sytuacji, które wymagają interwencji służb, szczególnie policji. Zgłaszając dane zagrożenie na mapie jesteś anonimowy. System nie wymaga od Ciebie podawania Twoich danych takich jak imię i nazwisko. Każde zgłoszenie jest jednak weryfikowane przez policję i traktowane poważnie.

Na Krajową Mapę Zagrożeń Bezpieczeństwa możesz wejść ze strony:

www.policja.pl lub mapy.geoportal.gov.pl

Ankieta dla uczestników instalacji OZE

Od paru już lat mieszkańcy gminy, którzy skorzystali z projektu pn. "Montaż i instalacja odnawialnych źródeł energii na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Grodzisko Dolne" mają obowiązek dokonać czynności sprawdzenia ilości energii wyprodukowanej przez instalację, którą posiadają.

W urzędzie gminy oraz na stronie internetowej gminy w zakładce „Co robimy/ Odnawiane źródła energii” dostępna jest ankieta, którą należy wypełnić i dostarczyć do urzędu gminy bezpośrednio, listownie, w formie elektronicznej na adres: urząd@grodziskodolne.pl lub zadzwonić i podać informacje bezpośrednio pracownikowi, tel: (17) 242 82 65 wew. 222 do dnia 31 stycznia 2024 roku.

Wypełnienie ankiety jest obowiązkowe dla wszystkich użytkowników instalacji.

INSTRUKCJA WYPEŁNIENIA ANKIETY

Na początku wypełnij część ogólną, zawierającą adres i dane kontaktowe. Następnie, w zależności od posiadanej instalacji, wypełnij odpowiadającą jej rodzajowi:

- I - Instalacja solarna
- II - Instalacja fotowoltaiczna
- III - Pompa ciepła
- IV - Kocioł na pellet

Instrukcja odczytu

I - Instalacja solarna

W ankiecie należy podać „E. CAŁKOWITEJ”, którą odczytujemy na panelu sterowania przez naciśnięcie przycisku do momentu pojawienia się ekranu.

INFORMACJE 1			
E.DZISIAJ		10,7kWh	
E.WCZORAJ		12,2kWh	
E.CAŁKOWITA		0000753kWh	
ΔT12	8.5K	P1:	90%
ΔT34	3.5K		
E.E1	0.8kWh	149,7kWh	

Zaznaczoną wartość wpisujemy do ankiety, jednocześnie uzupełniając datę montażu i aktualną datę odczytu.

II - Instalacja fotowoltaiczna

Falownik FRONIUS

Wciskamy przycisk nr 3, następnie przycisk 2, aż do momentu pojawienia się części **LOG** (symbol otwartej książki), następnie wciskamy przycisk nr 4 i odczytujemy wartość **YEAR** i **TOTAL**, które wpisujemy do ankiety.

KROK 1

KROK 2

KROK 3

KROK 4

Falownik GROWATT

W falowniku GROWATT wyświetlacz naprzemiennie pokazuje informacje na grafice poniżej. Do ankiety należy wpisać wartość z pola „En. całk.”

III - Pompa ciepła

Do podgrzewania wody

Do ankiety należy wpisać wartość wyświetlającą się na widocznym na zdjęciu liczniku ciepła. Proszę zwrócić uwagę na przecinek w podanej wartości.

Do podgrzewania wody i ogrzewania domu

Wybieramy **MENU**, strzałkami odszukujemy pozycję **LICZNIKI**, zatwierdzamy przyciskiem **OK**, następnie wyszukujemy pozycję **UZYSK**. Do ankiety wpisujemy wartość podaną w **kWh**. Proszę zwrócić uwagę na przecinek w podanej wartości.

IV - Kocioł na pellet

Należy wcisnąć **MENU**, następnie wybrać **WERSJĘ PROGRAMU**, nacisnąć **START** i do ankiety wpisać podkreśloną wartość.

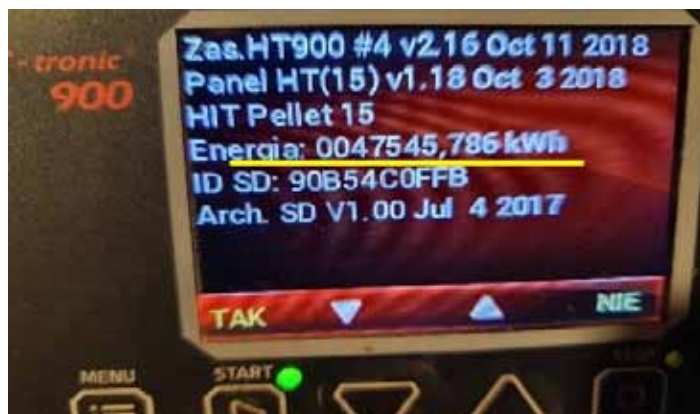
KROK 1

KROK 2

KROK 3

W przypadku pytań i wątpliwości prosimy kontaktować się z pracownikiem urzędu gminy dzwoniąc pod nr tel: **(17) 242 82 65 wew. 222**

Zimą nie ryzykuj na drodze

Kierowcy w trakcie zimy muszą mierzyć się z wieloma trudnościami, a największe z nich to śliskie drogi i słaba widoczność. Właściwe przygotowanie samochodu do jazdy w warunkach zimowych jest bardzo ważne. Pozwoli nam uniknąć problemów technicznych z samochodem, jak również zwiększa szansę uniknięcia kolizji lub wypadku.

Drogi kierowco, jeżeli jeszcze tego nie zrobiłeś to:

1. Wymień opony na zimowe. Dzięki oponom zimowym twój samochód będzie miał zapewnioną lepszą przyczepność na drodze, a ty w sytuacji awaryjnej unikniesz kolizji lub wypadku. Opony zmieniamy gdy temperatura w dzień spada do 7 stopni Celsjusza.

2. Sprawdź stan hamulców. Odgrywają one bardzo ważną rolę. Nawet najmniejsza usterka wpływa na bezpieczeństwo na drodze. W okresie zimowym częste problemy sprawia hamulec ręczny, który lubi się blokować. W okresie mrozów lepiej nie zaciągaj hamulca ręcznego, ponieważ możesz zablokować układ hamulcowy. Najlepiej jak pozostawisz auto na biegu pierwszym lub wstecznym.

3. Sprawdź światła swojego pojazdu. Sprawa, której nie należy zaniedbywać. Pamiętajmy, że w okresie zimowym poranki są dłuższe i szybciej zapada zmrok, więc częściej podróżujemy gdy jest ciemno, dlatego tak ważne jest sprawne oświetlenie. Od czasu do czasu organizowane są akcje darmowego sprawdzenia i ustawienia świateł na wybranych stacjach diagnostycznych. Ostatnia taka akcja miała miejsce 9 grudnia. W tych akcjach uczestniczy zawsze nasza lokalna stacja diagnostyczna CAR - TEST z Grodziska Górnego.

4. Sprawdź wycieraczki. Sprawdź czy pióra nie są zużyte i jeżeli jest taka konieczność wymień je na nowe.

5. Zadbaj o płyn w spryskiwaczu.

Na nic zdadzą się dobre wycieraczki, jeżeli ich praca nie będzie wspomagać na zimowym płynie do spryskiwaczy.

6. Trzymaj w samochodzie:

- **WD - 40** - środek na wszystko. Sprawdzi się jako odmrażacz do zamka, spryskane nim gumowe uszczelki nie będą przymarzać do metalowych elementów karoserii, odkręcis zardzewiałą śrubę jak będziesz musiał wyciągnąć akumulator itp.
- **łopata do odśnieżania** - jak wiedziesz w zaspę, nic cię nie uratuje jak nie odkopiesz auta łopatą. To samo dotyczy zasypanego pojazdu na nieodśnieżonym parkingu lub kiedy zajdzie konieczność posypania piaskiem oblodzonej drogi, na której stanąłeś i dalej nie pojedziesz.
- **latarka**
- **kable rozruchowe** - uratowały skórę niejednemu kierowcy, któremu rozładował się akumulator. Przydadzą się szybciej niż myślisz, jeżeli nie tobie to komuś innemu.
- **skrobaczka/łopatka do odśnieżania szyb.**

Dodatkowo, poruszając się zimą po drogach, pamiętaj!

* nie spiesz się! Nie narażaj siebie i innych na przykre skutki kolizji lub wypadku.

* zachowaj dystans do swoich umiejętności kierowania (nawet najlepszy kierowca może mieć trudności na śliskiej nawierzchni),

* utrzymuj bezpieczną odległość za pojazdem przed tobą. Bezpieczna odległość to taka, która spowoduje, że w przypadku zagrożenia zatrzymasz pojazd nie powodując kolizji lub wypadku. Zakłada się, że odległość od poprzedniego pojazdu w warunkach zimowych powinna wynosić dwukrotną odległość od tej liczonej w warunkach

letnich, a mianowicie jeżeli w lecie poruszamy się pojazdem 50 km/h, to odległość bezpieczna od poprzedzającego pojazdu wynosi około 25 metrów, a w warunkach zimowych odległość bezpieczna to odległość równa prędkości, z jaką się poruszamy, czyli jadąc 50km/h powinniśmy utrzymywać odstęp około 50 metrów od poprzedzającego pojazdu.

* sygnalizuj swoje manewry z wyprzedzeniem, aby były one czytelne dla innych, szczególnie używaj kierunkowskazu nie w momencie wykonywania skrętu, ale na około 20 metrów przed skrętem.

* używaj świateł awaryjnych w czasie zagrożenia np. gdy nieoczekiwanie musisz zatrzymać się na drodze, lub ograniczyłeś znacznie prędkość pojazdu ze względu na jakąś przeszkodę lub zagrożenie na drodze.

* zachowaj cierpliwość za kierownicą. Nie daj się sprowokować i sam nie prowokuj niebezpiecznych zachowań na drodze.

* uważaj na tzw. czarny lód na drodze. To zjawisko występujące powszechnie na drogach w okresie zimowym. To cienka powłoka lodu na zupełnie czarnym, mogłoby się wydawać bezpiecznym asfalcie. Czarnego lodu nie dostrzegamy „gołym okiem”. Tworzą go niewielkich rozmiarów grudki lodu zatopione w chropowatej strukturze asfaltu. Występuje najczęściej na zacienionych odcinkach dróg, na zakrętach oraz mostach i wiaduktach. Przejeżdżając przez te miejsca, mimo iż wcześniej mieliśmy wrażenie, że jedziemy po suchym i czystym asfalcie możemy wpaść w poślizg i wyładować w rowie. Jedynym sposobem na sprawdzenie, czy mamy odczynienie z czarnym lodem jest wykonanie hamowania pulsacyjnego.

Redakcja

Jak się zachować, kiedy ruchem kieruje policjant?

Zima to okres w którym możemy częściej spotkać policjanta na skrzyżowaniu, kierującego ruchem pojazdów i pieszych. Powodów jest wiele: awaria sygnalizacji świetlnej, zaspasy śnieżne, wypadek, kolizja i korki. Jako użytkownicy dróg publicznych powinniśmy znać komendy wydawane przez policjanta kierującego ruchem. Jak pokazuje życie znajomość tych poleceń kończy się krótko po zdanym egzaminie na prawo jazdy. Warto je jednak znać i przypominać, ponieważ za niedostosowanie się do sygnałów wydawanych przez osobę kierującą ruchem drogowym grozi mandat w wysokości od 300 do 500 zł dla kierowców i do 100 zł dla pieszych.

Poniżej wyjaśniamy jak się zachować, gdy na skrzyżowanie wychodzi policjant i co oznaczają wydawane przez niego sygnały.

ZAKAZ WJAZDU

Jeżeli policjant kierujący ruchem podnosi obie ręce i trzyma je poziomo, oznacza to zakaz wjazdu na skrzyżowanie. Obowiązuje to zarówno wtedy, gdy jest on odwrócony przodem do nas jak i tyłem.

ZEZWOLENIE NA WJAZD NA SKRZYŻOWANIE

Gdy policjant stoi bokiem, a ręce ma opuszczone wzdłuż tułowia, oznacza to, że droga jest wolna i można jechać.

ZMIANA SYGNALIZACJI

Taka pozycja oznacza, że za chwilę nastąpi zmiana organizacji ruchu. To odpowiednik koloru żółtego na sygnalizacji świetlnej.

PRZYWOŁANIE POJAZDU

Policjant kierujący ruchem może również przywołać pojazd i wskazać mu miejsce, w którym powinien się zatrzymać. Znak ten określany jest poprzez wyciągnięcie ręki pod kątem w kierunku jezdni.

ZEZWOLENIE NA SKRĘT W LEWO

1. Dla pojazdów nadjeżdżających z lewej strony

Wskazanie lewą ręką pojazdów znajdujących się z lewej strony, przy jednocześnie wyciągniętej przed siebie prawej ręce, a następnie zmiana ułożenia rąk na dwie z przodu to pozwolenie na bezpieczny manewr pojazdów w lewo.

2. Dla pojazdów nadjeżdżających z prawej strony

Policjant kierujący ruchem zezwala na skręt w lewo poprzez zatrzymanie ruchu z lewej strony, czyli podniesienie lewej ręki oraz zgięcie prawej ręki skierowanej na pojazdy, którym udziela zezwolenia.

Osoby uprawnione do kierowania ruchem drogowym to nie tylko policjanci. Określa je art. 6 Ustawy Prawo o ruchu drogowym. Mogą nimi być m.in. także żołnierze, strażnicy miejscy, funkcjonariusze Służby Celnej czy Straż Pożarna podczas prowadzenia akcji ratunkowej.

W trosce o bezpieczeństwo własne oraz innych uczestników ruchu warto posiadać umiejętność odczytywania gestów wydawanych przez policjanta lub inną osobę kierującą ruchem oraz pamiętać, że **ich polecenia mają pierwszeństwo przed znakami drogowymi i sygnalizacją świetlną.**

Znając te zasady nie tylko unikniemy nieprzyjemności związanych z nałożeniem na nas mandatu, ale przede wszystkim umożliwimy sobie i innym uczestnikom ruchu sprawny przejazd przez strefę zagrożenia lub zatoru drogowego. Przy tej okazji przypominamy o obowiązującym w sytuacjach awaryjnych korytarzu życia. Bardzo prawdopodobnym jest, że w miejscu w którym ruch kierowany jest przez policjanta, odbywa się akcja ratunkowa. Musimy być przygotowani na przejazd karetki, straży pożarnej lub innych służb. Bądźmy w takich momentach czujni i rozglądajmy się dookoła.

Wykorzystano materiały źródłowe i zdjęcia: mubi.pl

PADA ŚNIEG WIĘC PRZYPOMINAMY KIEROWCOM

50 złotych - mandat za uruchomienie samochodu i pozostawienie go włączonego by się nagrzał.

300 zł - mandat za odśnieżanie wcześniej uruchomionego samochodu

300 zł i 8 punktów - mandat za nieodśnieżone światła

500 zł i 8 punktów - mandat za nieodśnieżone tablice rejestracyjne

3000 zł - mandat za wyjechanie na drogę publiczną niedokładnie odśnieżonym samochodem

Pilnujmy się. Szerokości.

Z głową ozdabiaj dom na święta

Szacuje się, że ponad 80% lampek sprzedawanych na polskim rynku jest pochodzenia chińskiego, z czego ok 40% nie spełnia podstawowych norm dopuszczenia do obrotu w UE. Oznacza to, że lampki takie nie posiadają odpowiednich zabezpieczeń i izolacji przed wybuchem pożaru. Zazwyczaj są to produkty jednorazowego użytku. Obudowa tych lampek składa się z łatwo łamliwego plastiku, który w temperaturach minusowych kruszy się i przerywa połączenia obwodów. Wystarczy chwila, aby nastąpiło zwarcie w instalacji elektrycznej lub porażenie prądem przez nieświadome niczego dzieci. Jeżeli zamierzasz kupić jakieś, tanie lampki, lepiej ich nie kupuj. Oszczędzisz swoje zdrowie i spokój w te święta. Starych lampek nie powinno się również naprawiać. Nie lutujemy połączeń domowym sposobem i nie skleamy lampek taśmą izolacyjną. To wyroby jednorazowego użytku.

Wyjeżdżasz? Idziesz na wesele lub Sylwestra? Zabezpiecz dom

Przed nami Święta Bożego Narodzenia i Sylwester, idealny czas na wypoczynek i spotkania z bliskimi. Często wiąże się to z naszym wyjazdem i pozostawieniem pustego domu. W takiej sytuacji warto zabezpieczyć dom, aby nie paść ofiarą złodziei, którzy tylko czekają na łatwą okazję.

Po pierwsze: okna. To najczęstsze miejsce przez które złodzieje dostają się do domu. Upewnijmy się, że są zamknięte.

Po drugie: klucze. Nie zostawiamy kluczy w „stałym” miejscu, jeżeli mamy taki zwyczaj, np. pod wycieraczką, nad drzwiami lub w doniczce. Na czas naszej nieobecności lepiej oddać je zaufanej osobie.

Po trzecie: dobry sąsiad. Warto poprosić sąsiada o czujność i zaalarmowanie nas w razie gdyby zauważył coś niepokojącego. Możesz przekazać mu klucze do domu i poprosić go o przysługę np. aby od czasu do czasu zaświecił światło, sprawdził pomieszczenia czy wszystko jest w porządku i nic nie wzbudza jego podejrzeń (np. nieład, otwarte szafy lub inne nietypowe sytuacje).

Po czwarte: nie publikuj informacji w Internecie o tym gdzie jesteś i co robisz. Media społecznościowe ułatwiają nam komunikację z innymi ludźmi. Nas również łatwo ponoszą emocje i każdą możliwą sytuację, w której się znajdujemy i która ma dla nas jakieś znaczenie publikujemy w sieci. Chcemy, aby inni nas pochwalili, pogratulowali, przekazali miłe słowo. Nie myślimy jednak o tym, że nasze zdjęcia oglądają także osoby, które te informacje mogą wykorzystać przeciwko nam.

Zimą nie zapominajmy o osobach samotnych, starszych i potrzebujących

Apelujemy do Państwa z prośbą o zwrócenie uwagi na takie osoby. Jeżeli w Waszym otoczeniu, sąsiedztwie jest ktoś starszy, samotny, ktoś kto nie ma nikogo bliskiego i nie może liczyć na pomoc rodziny, pomóżmy. Zainteresujmy się, czy takiej osobie czegoś nie potrzeba, czy ma jedzenie, leki i ciepło w domu. Nie bądźmy obojętni, gdy w pobliżu są osoby zagrożone i potrzebujące pomocy, bądźmy czujni i wrażliwi.

Zainteresujmy się także osobami siedzącymi/leżącymi na przystanku, na ławce w parku lub których zachowanie wzbudza nasze zastanowienie, szczególnie na osoby po spożyciu alkoholu. **Dzwońmy w tej sytuacji na numer 112.**

REAGUJMY. Telefon do GOPS - u lub na Policję może uratować czyjeś życie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Dolnym - tel: (17) 242 91 34

Ogólnopolski numer alarmowy - 112

Spotkasz wilka, nie panikuj

Coraz częściej słyszymy informacje, że wilki podchodzą bardzo blisko gospodarstw domowych, nie uciekają przed człowiekiem oraz atakują psy na posesjach. Wilki z natury są zwierzętami płochliwymi i unikają kontaktu z człowiekiem. Jeżeli już podchodzą pod gospodarstwa, związane jest to z szukaniem pożywienia lub zabłąkaniem. Wilki żyją w stadach. Samotny wilk prawdopodobnie został odrzucony ze stada z powodu choroby, starości lub przegranej walki o dominację. Taki samotny wilk może zachowywać się w różnoraki sposób. Trudno przewidzieć, jak w danej sytuacji zareaguje na widok człowieka. Z natury wilk raczej będzie przyglądał się człowiekowi i obserwował jego zachowanie, niż zaatakuje pierwszy. Tylko sprowokowany przez człowieka może zaatakować. Wilki oceniają przeciwnika, a człowiek jest od niego wyższy i cięższy. Znamcy wilków uważają, że wilk raczej sam boi się człowieka.

Jeśli jednak spotkasz w lesie wilka, który podchodzi zbyt blisko (na odległość poniżej 30 m) lub przygląda ci się zbyt długo i nie czujesz się komfortowo w tej sytuacji, albo też drapieżnik poszczekuje lub warczy na ciebie, podejmij następujące działania:

1. Unieś ręce i machaj nimi w powietrzu. To rozprzestrzeni twój zapach, sprawi, że twoja sylwetka będzie lepiej widoczna.

2. Pokrzykuj głośno ostrym tonem (lub zagwiżdż) w stronę wilka. To pozwoli mu zorientować się, że ma do

czynienia z kimś groźniejszym od niego i że nie jest mile widziany.

3. Jeśli zwierzę nie reaguje i zamiast oddalić się, podchodzi bliżej, rzucaj w niego będącymi w zasięgu ręki przedmiotami, najlepiej grudami ziemi.

4. Wycofaj się spokojnie, możesz przyspieszyć, dopiero gdy masz pewność, że zwierzę jest daleko i nie interesuje się tobą. Zbyt szybkie oddalanie się może spowodować, że wilk uzna cię za ofiarę i ruszy w twoim kierunku.

5. Najważniejszy jest spokój i zachowanie „zimnej krwi”. To dzikie zwierzę, które ocenia przeciwnika po sile spokoju i opanowania. W świecie drapieżników wszelkie niekontrolowane i chaotyczne zachowania są domeną potencjalnych ofiar i słabych przeciwników. Nie możemy dopuszczać do tego, aby wilk tak odebrał nasze zachowanie.

Z uwagi na znaczenie wilka w przyrodzie i obejmowanie go ochroną każdy człowiek jest obowiązany do należytego dokumentowania i zgłaszania odpowiednim służbom jego obecności. W pierwszej kolejności należy powiadomić urząd gminy i wskazać gdzie i w jakich okolicznościach widziano wilka. Jeżeli to możliwe zrób zdjęcie wilka. Dane te zostaną później wykorzystywane w ustalaniu tras przemarszu i bytowania tych zwierząt. Służby szybko odpowiedzą na pytanie, czy jest to wilk zabłąkany czy polujący na „swoim” terenie.

W sytuacji nagłej, wymagającej natychmiastowego działania prawo dopuszcza zabicie wilka (np. wilk na prywatnej posesji, pomiędzy zabudowaniami, niereagujący na próby płoszenia). W takiej sytuacji należy zadzwonić pod nr tel: **669 660 648** i złożyć ustny wniosek o wyrażenie zgody na zabicie zwierzęcia. To numer do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i jest dostępny w każdy dzień tygodnia. Po uzyskaniu zgody należy niezwłocznie zadzwonić do Koła Łowieckiego o dokonanie odstrzału.

W granicach administracyjnych gminy działają dwa koła łowieckie. „Wydra”, które administruje głównie północną i wschodnią część gminy (Wólka Grodziska, Grodzisko Górne, Grodzisko Dolne, Grodzisko Nowe i Chodaczów) oraz „Kuropatwa”, które operuje głównie na obszarze Zmysłówki, Opalenisk, Podlesia i Laszczyn.

Telefony do kół łowieckich:

„Wydra” - 451 152 670

„Kuropatwa” - 606 718 014

Źródło: Lasy Państwowe

Fot. Martin Mecnarowski / Wikipedia

Chrońmy nasze zwierzęta przed mrozem

Dla naszych domowych zwierząt zima to trudny i ciężki czas, dlatego powinniśmy je otoczyć wtedy szczególną ochroną i opieką. Pies powinien zimą mieszkać w ocieplonej budzie, która chronić go będzie przed złymi warunkami atmosferycznymi. Otwór w budzie powinien być zasłonięty, ale w taki sposób, aby umożliwić psu swobodne wejście do budy. Zapewniamy mu stały dostęp do lekko ciepłej wody.

Zimą warto również zadbać o ptaki. Pamiętajmy, że chleb nie jest pokarmem dla ptaków, ponieważ może powodować u nich wiele chorób, a nawet doprowadzić do śmierci. Jeżeli chcemy dokarmiać ptaki w karmnikach, wsypujmy tam ziarna zbóż i nasiona roślin oleistych. Możemy również podawać świeże jabłka.

Kilka informacji o scaleniach

Prezentujemy kilka informacji związanych z bieżącą sytuacją na poszczególnych obiektach scaleniowych.

- **na obiekcie Grodzisko Dolne** (obejmującym Grodzisko Dolne i Grodzisko Nowe) z powodów niekorzystnych warunków atmosferycznych zostały czasowo przerwane prace rekultywacyjne i drogowe, związane z zagospodarowaniem posceniowym. Pokrywa śnieżna i mróz uniemożliwia prawidłowe realizowanie prac przez wykonawcę. Przypominamy, że wykonawcą jest firma Rutkowski & Trębacz z Leżajska. Starosta Leżajski 24 października wydał ponownie decyzję o zatwierdzeniu projektu scalenia gruntów dla wsi Grodzisko Dolne. W terminie do składania odwołań, który upłynął 21 listopada zostało złożonych 13 odwołań od tej decyzji. Odwołania będą rozpatrywane przez Wojewodę Podkarpackiego, który ma trzy miesiące na ich rozpatrzenie. Termin też może być przedłużony. Na chwilę obecną decyzja jest nieostateczna i nie stanowi podstawy wpisu zmian dotyczących własności nieruchomości w księgach wieczystych.
- **na obiekcie Chodaczów i Opaleniska** rozstrzygnięty został przetarg na realizację prac związanych z zagospodarowaniem posceniowym. Przetarg wygrała firma Rutkowski & Trębacz z Leżajska. Umowa została podpisana. Pierwsze prace w terenie firma rozpocznie najprawdopodobniej w nowym roku, z nadejściem wiosny (luty/marzec).
- **na obiekcie Laszczyny i Zmysłówka** nie zostało rozstrzygnięte pierwsze postępowanie przetargowe prowadzone przez Starostę Leżajskiego na prowadzenie robót posceniowych z powodu zbyt wy-

sokich cen ofert złożonych przez wykonawców. Rozstrzygnięcie drugiego przetargu planowane jest na początek nowego roku.

- **na obiekcie Wólka Grodziska i Grodzisko Górne** geodeci prowadzą czynności związane z okazaniem projektu scalenia. W tym miejscu przypominamy, że biuro znajduje się w budynku Gminnej Biblioteki Publicznej i czynne jest od poniedziałku do piątku w godz. od 8:00 do 15:00. Wszystkich zainteresowanych, mających wątpliwości lub pytania dotyczące ich działek oraz zagospodarowania posceniowego zapraszamy do kontaktu z pracownikami biura. Z informacji uzyskanych ze Starostwa Powiatowego w Leżajsku wynika, że wydanie decyzji o zatwierdzeniu projektu scalenia dla tych miejscowości przewiduje się na luty 2024 roku.

Są pieniądze na wymianę pokryć dachowych z azbestu

Od 15 grudnia do 12 stycznia przyszłego roku można ubiegać się o dofinansowanie na wymianę w gospodarstwach rolnych pokryć dachowych z azbestu. O dofinansowanie będzie się można starać wyłącznie drogą internetową, za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych ARiMR.

Pomoc przeznaczona jest dla osób fizycznych podlegających ubezpieczeniu społecznemu rolników, którym, w roku poprzedzającym złożenie wniosku o to wsparcie, przyznano płatności bezpośrednie. Istotne jest, by ubiegający się o taką pomoc miał nadany numer identyfikacyjny producenta rolnego i był właścicielem lub współwłaścicielem budynku, na którym będzie wymieniane pokrycie dachu. Wsparcie można otrzymać na

wymianę **500 m² dachu**, stawka pomocy wynosi **40 zł/m²**, a maksymalna kwota pomocy to **20 000,00 zł**. Na realizację przedsięwzięcia może być przyznana i wypłacana zaliczka w wysokości 50% wartości wsparcia, pozostała kwota wsparcia wypłacona zostanie po zakończeniu inwestycji.

Ważne. Rolnik nie może rozpocząć wymiany pokrycia dachowego przed dniem złożenia wniosku.

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

Kilka słów o zdrowiu

Listopad miesiącem walki z cukrzycą

Co 5 sekund na świecie diagnozuje się cukrzycę, a co 10 sekund umiera 1 osoba z powodu jej powikłań. Mimo, że wiadomo o niej już tak wiele, nadal jest bardzo niebezpieczna, a wiele osób nie ma w ogóle pojęcia, że na nią choruje. Cukrzyca jest chorobą metaboliczną i ze względu na jej przyczyny i przebieg wyróżniamy: cukrzycę typu 1 i typu 2. Przy cukrzycy typu 1 poziom cukru zwykle przekracza znacznie 300 mg/dl. Występuje ona na ogół u ludzi młodych i dzieci. Jedynym możliwym leczeniem jest podawanie insuliny, właściwa dieta i wysiłek fizyczny.

Cukrzyca typu 2 dotyka nasze społeczeństwo z powodu nadwagi i otyłości. Osoby, które na nią chorują zwykle mają nadmierną masę ciała, spożywają pokarmy bogate w cukry proste oraz przetworzone (słodkice, produkty z białej mąki, słodkie i słone przekąski, słodkie napoje gazowane, soki owocowe, fast - food typu pizza, frytki, kebab, burger), a także mają zbyt mało aktywności fizycznej. W tym typie cukrzycy objawy choroby przez wiele lat są mało nasilone lub nie występują wcale. Najszybciej zauważalne jest częste oddawanie moczu i wzmożone pragnienie. Leczenie cukrzycy typu 2 zwykle polega na przyjmowaniu leków doustnych, choć część pacjentów po wielu latach choroby rozpoczyna leczenie insuliną. Najważniejszym elementem leczenia tego typu cukrzycy jest odpowiedni sposób odżywiania. Niestety, choroba ta często pozostaje nierozpoznana i nieleczona, co prowadzi do nieodwracalnych w skutkach uszkodzeń narządów. Cukrzyca może prowadzić do chorób sercowo - naczyniowych (np. udar mózgu, zawał serca), niewydolności nerek oraz utraty wzroku. Nadmiar lub niedobór glukozy u osoby chorej może doprowadzić do śpiączki cukrzycowej, która jest stanem bezpośredniego zagrożenia życia.

Niektóre objawy cukrzycy są nietypowe i mogą być mylące. Jeżeli jesteś w grupie ryzyka sprawdź, czy nie występują u ciebie.

- częste oddawanie moczu, szczególnie w nocy,
- wzmożone pragnienie i suchość w ustach,
- częste infekcje dróg oddechowych,
- rozmyty obraz, niewyraźne widzenie,
- częste uczucie zmęczenia,
- nietypowy ból nóg (mrowienie, drętwienie),
- problem z gojeniem się ran,
- ciemne plamy i miejsca na skórze,
- kwaśny oddech.

Ważne, że z cukrzycą można normalnie funkcjonować. Konieczne jest odpowiednie leczenie i zmiana stylu życia, głównie diety. Duże znaczenie w zapobieganiu tej chorobie ma utrzymywanie prawidłowej masy ciała i regularna

aktywność fizyczna. Osoby powyżej 45. roku życia powinny wykonywać tzw. badania przesiewowe, czyli oznaczenie poziomu glukozy na czczo, raz w roku. Badania te powinny wykonywać również osoby młodsze, które są w grupie ryzyka.

Ważne w diecie cukrzyka są owoce. Panuje błędne przekonanie, że osoby chorujące na cukrzycę nie powinny jeść owoców. Wręcz przeciwnie, są one podstawą zróżnicowanej diety. Ze względu na dużą zawartość błonnika wiele owoców pomaga w naturalny sposób regulować poziom cukru we krwi.

Sięgając po owoce, cukrzyki muszą brać pod uwagę nie tylko zawartość węglowodanów w owocach, ale również ich indeks glikemiczny (IG) oraz ładunek glikemiczny.

Owoce z najniższym IG: **agrest, wiśnie, śliwki, maliny i jeżyny, porzeczki, brzoskwinie, jabłka, truskawki, grejpfrut, mandarynki, pomarańcze i awokado.** Ważne, aby zwracać uwagę także na stan dojrzałości owoców - im bardziej są dojrzałe, tym mają wyższy indeks glikemiczny.

Osoby chorujące na cukrzycę powinny ograniczyć spożywanie arbuzów, melonów, bananów i mango. Nie powinny sięgać również po owoce w puszcze i suszone, ponieważ mają one dużą zawartość cukrów prostych.

Dodatki „E” do żywności - ściągą dla każdego. Część III

bezpieczny	lepiej nie	niebezpieczny
E 521	E 575	E 900
E 522	E 576	E 901
E 523	E 577	E 902
E 524	E 578	E 903
E 525	E 579	E 904
E 526	E 585	E 905
E 528	E 620	E 914
E 529	E 621	E 920
E 530	E 622	E 927b
E 535	E 623	E 950
E 536	E 624	E 951
E 538	E 625	E 952
E 541	E 626	E 953
E 551	E 628	E 954
E 552	E 629	E 955
E 553a	E 630	E 957
E 553b	E 631	E 959
E 554	E 632	E 962
E 555	E 633	E 965
E 558	E 634	E 966
E 559	E 635	E 967
E 570	E 640	E 1103
E 574	E 650	E 1105
		E 1200
		E 1201
		E 1202
		E 1404
		E 1410
		E 1412
		E 1413
		E 1414
		E 1420
		E 1422
		E 1440
		E 1442
		E 1450
		E 1451
		E 1518
		E 1520

Grudzień miesiącem walki z gruźlicą i chorobami płuc

Układ oddechowy jest jednym z podstawowych układów odpowiadających za prawidłowe funkcjonowanie człowieka. Reguluje wymianę gazową w organizmie, czyli odpowiada za dostarczanie tlenu do krwioobiegu, który odżywia komórki i odprowadza nie dwutlenku węgla.

Układ oddechowy składa się z górnych i dolnych dróg oddechowych. Górne obejmują jamę nosową i ustną, gardło i przedsionek krtani. Dolne to krtań, tchawica, dwa oskrzela główne i wewnątrzpłucne drzewo oskrzelowe. Najczęstszą chorobą płuc, która dotyka ponad 4 mln Polaków jest przewlekła **obturacyjna choroba płuc**. Jej występowanie związane jest z paleniem papierosów i zanieczyszczeniem powietrza. Charakteryzuje się trwałym ograniczeniem przepływu powietrza przez drogi oddechowe. Choroba postępuje latami i o ile na początku prawidłowa diagnoza pozwala na wyleczenie, to nieleczona, przewlekła prowadzi do nieodwracalnego zwężenia oskrzeli, co prowadzi do niewydolności oddechowej i śmierci. Najskuteczniejszą metodą zatrzymania postępu choroby jest zaprzestanie palenia tytoniu pod różną postacią (papierosy, e- papierosy, tabaka, cygara, itp.). Środki farmakologiczne u osoby przewlekłe chorej nie są w stanie cofnąć skutków choroby, a jedynie łagodzą jej obecność, pomagając w oddychaniu.

Na kolejnych miejscach, jeżeli chodzi o powszechność występowania są astma oskrzelowa, alergie, rak płuc i gruźlica.

Astma oskrzelowa - to choroba występująca powszechnie. Szacuje się, że nawet 5 - 6% Polaków choruje na astmę. Chociaż jest znana to trudno ją leczyć. Astmatycy są często alergikami. Objawia się dusznością, kasz-

lem i ściskaniem w klatce piersiowej. Głównym sposobem radzenia sobie z chorobą jest stosowanie leków rozkurczających oskrzela w postaci areozolu. Innym sposobem są ćwiczenia i regularna aktywność fizyczna, która pozwala zwiększyć objętość narządów oddechowych. W tym miejscu zaleca się jednak dobieranie form tej aktywności pod okiem specjalisty.

Alergie - to nieprawidłowa reakcja organizmu na zasadniczo niegroźne czynniki i substancje występujące w naszym środowisku. Układ odpornościowy alergika traktuje je jednak jako zagrożenie i uruchamia reakcje ochronne. Jest wiele rodzajów alergii. My zajmiemy się tylko alergią wziewną, gdzie alergen dostają się do organizmu z powietrza przez drogi oddechowe. Alergia wziewna dotyczy stanów zapalnych nosa, gardła i płuc. Stany te trwają latami i są trudne do wyleczenia. Szacuje się, że ten typ alergii dotyka ponad 30% społeczeństwa. Wywołują go pyłki roślin, drzew, traw, żyta i chwastów, pleśnie i grzyby, sierść zwierząt, kurz, a nawet tradycyjna mąka. Na stężenie tych pyłków w powietrzu ma wpływ pogoda. Gdy jest sucho i wietrznie alergicy czują się gorzej, gdy pada deszcz zaczynają odczuwać poprawę. Nieleczona w okresie dojrzewania przeradza się w astmę oskrzelową.

Rak płuc - rocznie rozpoznaje się 22 tys. przypadków tej choroby w Polsce. Liczba pacjentów niestety z roku na rok rośnie. Głównym powodem jest palenie tytoniu i praca w warunkach szkodliwych (zakłady chemiczne, kopalnie itp.). Bardzo smutnym jest, że w przypadku aż 80% pacjentów do rozpoznania choroby dochodzi w stadium zaawansowanym, czy-

li takim który ogranicza do minimum wyleczenie. Pacjent z takim rozpoznaniem przeżywa od 1 roku do 5 lat.

Gruźlica - na chorobę w Polsce zapada ok. 7 tys. osób rocznie. Największym wyzwaniem jest gruźlica lekooporna. Objawami, które powinny nas zaniepokoić to długotrwały kaszel utrzymujący się powyżej miesiąca, krwioplucie, długotrwała chrypka i uczucie duszności przy spoczynku.

Jeżeli dostrzegamy u siebie niepokojące objawy związane z oddychaniem powinniśmy udać się do specjalisty. Ten prawdopodobnie skieruje nas na wykonanie RTG klatki piersiowej, dzięki któremu możliwe będzie rozpoznanie obturacyjnej choroby płuc, gruźlicy czy raka płuca. Specjaliści zalecają również po przekroczeniu 40. roku życia wykonywanie RTG klatki piersiowej minimum raz na 2 lata. Obecnie do wykonania badania wymagane jest skierowanie od lekarza rodzinnego. W przypadku kiedy badanie wykaże zmiany w układzie oddechowym może zachodzić również dodatkowo bardziej szczegółowa diagnostyka np. wykonanie tomografii klatki piersiowej. Od tego głównie zaczyna się diagnoza, a następnie leczenie.

Diagnostyka alergii związana jest głównie z wykonywaniem testów na obecność alergenów. Można je wykonywać w każdym wieku, także u dzieci i kobiet w ciąży. Testy sprawdzają reakcję organizmu na poszczególne substancje i czynniki znajdujące się w środowisku (alergeny). Testy alergiczne możemy wykonać prywatnie bez skierowania lub w ramach NFZ ze skierowaniem od lekarza rodzinnego.

1-10 GRUDNIA

ŚWIATOWY DZIEŃ WALKI Z GRUŻLICĄ I CHOROBYMI PŁUC

Dbaj o swoje serce

Choroby serca nie zawsze objawiają się bólem w klatce piersiowej. Często organizm wysyła sygnały, które ignorowane mogą zakończyć się zawałem lub udarem.

Poniżej kilka sygnałów, które mogą świadczyć o tym, że z naszym sercem dzieje się coś niedobrego.

1. Kołatanie serca - to nieprzyjemne uczucie bicia serca będące wynikiem zmian w częstotliwości, rytmie lub sile jego skurczu.

2. Nadmierne zmęczenie - które występuje mimo odpoczynku może świadczyć o niewydolności układu krążenia, nadciśnieniu, anemii lub depresji.

3. Pocenie się - nadmierne pocenie się, uczucie gorąca oraz lepkość dłoni i ciała.

4. Obrzęki - nóg, kostek lub brzucha mogą świadczyć o nadciśnieniu i niewydolności serca.

5. Duszności - są związane nie tylko z chorobami płuc, ale mogą również świadczyć o chorobie wieńcowej i niewydolności serca.

Jak w naturalny sposób chronić i wspomóc nasze serce?

* **ruch** - regularna, umiarkowana aktywność fizyczna. Nasze serce uwielbia spacerować, wchodzić po schodach, pływanie.

* **dieta** - sięgajmy po warzywa, owoce, rośliny strączkowe, ryby i produkty pełnoziarniste. Unikajmy soli, cukru i tłuszczów trans (np. margaryna, żywność typu fast - food, sery topione, ciasteczka, wafelki, herbatniki, wyroby czekoladowe).

* **sen** - jest bardzo ważny dla naszego serca. Osoby, które się wysypiają są mniej narażone na otyłość, nadciśnienie lub cukrzyce.

* **unikanie alkoholu** - etanol szkodzi sercu na wiele sposobów. Powoduje szybsze starzenie się tętnic, może prowadzić m.in. do arytmii, nadciśnienia oraz podnosić poziom cholesterolu.

* **dbaj o higienę jamy ustnej** - regu-

larne mycie zębów i wizyty u dentysty nie tylko pozwalają walczyć z próchnicą, ale także zapobiegają m.in. chorobom sercowo - naczyniowym.

Depresja sezonowa - jak sobie z nią poradzić?

Kiedy za oknem coraz mniej słonecznych dni, a temperatury spadają u wielu z nas pojawia się smutek, przygnębienie i niechęć do robienia wielu rzeczy. Stajemy się senni, apatyczni, spada nasza samoocena i często sięgamy po niezdrowe przekąski i alkohol. Może pojawić się wówczas tzw. depresja sezonowa (SAD). Jej objawy są zbliżone do objawów typowej depresji: ciągłe uczucie zmęczenia, płaczliwość, brak energii, niechęć do działania, utrata zainteresowań, problemy ze snem oraz stałe lub powtarzające się uczucie niepokoju.

Jeżeli zaobserwujesz powyższe objawy u siebie lub kogoś bliskiego nie bagatelizuj tego. Gdy utrzymują się one dłużej czas (2 tygodnie) warto skonsultować to z lekarzem. Jeżeli masz opory przed skorzystaniem z pomocy psychiatry lub psychoterapeuty możesz zadzwonić :

* **Bezpłatny telefon dla dorosłych, którzy doświadczają kryzysu: 116 123**

* **Antydepresyjny telefon zaufania Fundacji Itaka: 22 484 88 01**

* **Antydepresyjny Telefon Forum Przeciwno Depresji: 22 594 91 00**

W każdym momencie możesz sięgnąć po dobrą książkę, ona naprawdę pomaga. Poza tym wyjdź na zewnątrz, aby skorzystać z naturalnego światła i pospacerować.

Kolejny Narodowy Test Żywienia za nami - zapraszamy do zapoznania się z wynikami.

Wyniki testu znajdują się na stronie:

<https://zywienie.medonet.pl/narodowy-test-zywienia-polakow>

Jak pokazują wyniki jesteśmy daleko od zdrowych nawyków żywieniowych. Tylko 19% Polaków dba o prawidłowe odżywianie. Z testu wynika, że za rzadko sięgamy po warzywa. Codziennie jada je zaledwie co 12 dorosły Polak. Niedobory witamin uzupełniamy suplementami diety, które codziennie przyjmuje aż co 5 dorosły. Nie stroniemy od czerwonego mięsa, białego pieczywa, słodzonych napojów i alkoholu. Rzadko sięgamy po ryby, produkty razowe i nasiona roślin strączkowych. Jemy dużo mięsa przetworzonego. Kochamy potrawy smażone na tłuszczach trans i grillowane (48% przygotowywanych potraw). Rzadziej gotujemy, nie mówiąc już o gotowaniu na parze i blanszowaniu potraw, które występują sporadycznie (12%).

Innym czynnikiem wpływającym na nasze nawyki żywieniowe jest cena produktów (na ten element zwraca uwagę aż 48% badanych). 56% badanych kieruje się również składem kupowanych produktów, co jest elementem pozytywnym. Mamy coraz bardziej świadome społeczeństwo. Konsumenci znajdują podstawowe, najbardziej szkodliwe konserwanty takie jak np. benzoesany sodu, dwutlenek siarki, czy glutamian sodu. Rozróżniają oleje zdrowe od tych szkodliwych (olej palmowy).

Niemniej jednak tempo życia wymusza na nas często drogę na skróty. Ponad 70% osób w wieku do 40. roku życia sięga po fast - foody i gotowe dania w torebkach, które zawierają wiele szkodliwych dla naszego zdrowia substancji.

**KONSUMENCIE
WYBIERAJ
ŚWIADOMIE**

Skąd wziął się 11 listopada?

*Nie ugięły Komendanta
Magdeburgskie kazamaty,
Nie złamały legionistów
Nędza, głód ni pruskie baty.*

*

*I sny wieków się spełniły,
Świt zabłysnął upragniony,
Wolną Polskę wywalczyły
Piłsudskiego Legiony,*

W. Malicka

Ustalanie konkretnej daty, kiedy Polska odzyskała niepodległość jest prawie niemożliwe. Ważnych wydarzeń i dat, które do tego doprowadziły jest wiele. Poniżej przedstawiamy krótką historię odzyskiwania niepodległości przez naszych przodków.

5 listopada 1916r. – Cesarze Niemiec i Austro – Węgier ogłosili odezwę, w której zapowiedzieli utworzenie państwa polskiego.

14 stycznia 1917r. – swoją działalność rozpoczęła Tymczasowa Rada Stanu – co pozwoliło na zaistnienie Królestwa Polskiego.

Królestwo Polskie utworzone zostało na ziemiach zaboru rosyjskiego zajętych przez armie Niemców i Austro – Węgier. Obejmowało 108 km. kw. powierzchni i liczyło 10,5 ml mieszkańców. Początkowo Królestwo Polskie funkcjonowało pod ścisłym nadzorem władz okupacyjnych, a władze w nim sprawowała trzyosobowa Rada Regencyjna. Królestwo posiadało własny rząd i organ ustawodawczy, którym była Rada Stanu.

12 września 1917r. – Rada Regencyjna przejęła obowiązki głowy pań-

stwa.

7 października 1918r. – ogłoszenie niepodległości Polski przez Radę Regencyjną Królestwa Polskiego.

7 listopada 1918r. – Lublin wypowiada posłuszeństwo Warszawie. W nocy z 6 na 7 listopada powstaje „Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej” pod przewodnictwem Ignacego Daszyńskiego.

10 listopada 1918r. – do Warszawy przyjeżdża Józef Piłsudski – polski działacz społeczny, polityk i żołnierz – aresztowany w lipcu 1917 roku za odmówienie złożenia przysięgi na wierność niemieckiemu cesarzowi.

11 listopada 1918r. – Rada Regencyjna przekazała Piłsudskiemu władze nad wojskiem. Tego samego dnia w Compiègne pod Paryżem zostaje podpisany rozejm kończący I wojnę światową.

14 listopada 1918r. – Rada Regencyjna dokonała samorozwiązania i przekazała pełnię władzy Piłsudskiemu, który przekonał do tego również

lubelski rząd. W tym samym dniu mianował Ignacego Daszyńskiego Prezesem Rady Ministrów Republiki Polskiej i powierzył mu misję stworzenia nowego rządu. Tym samym Królestwo Polskie przestało oficjalnie istnieć, a suwerenem stał się naród.

16 listopada 1918r. – Piłsudski oficjalnie powiadamia przywódców innych narodów o powstaniu Republiki Polskiej (II Rzeczypospolitej).

W okresie międzywojennym toczono spory, która data powinna upamiętniać dzień odzyskania niepodległości przez Polskę po 123 latach zaborów. Ostatecznie, dopiero w roku 1937, dzień 11 listopada stał się świętem państwowym i wolnym od pracy. Sejm uchwalił wówczas ustawę o Świącie Niepodległości. Szczególne znaczenie dzień ten nabrał w kolejnych latach, mianowicie w czasie II wojny światowej oraz w okresie PRL, gdzie jawne obchodzenie tego święta było niemożliwe, a uczestnicy

Złożenie kwiatów przed Pomnikiem Pamięci „Żywią i Bronią”

obchodów prześladowani. Święto Niepodległości 11 listopada ponownie przywrócono ustawą sejmową w 1989 roku. Obecnie jest dniem wolnym od pracy i uroczystie świętowane w całym kraju.

W naszej gminie uroczyste obchody Święta Niepodległości obchodziliśmy w dniu 12 listopada. W uroczystościach udział wzięli przedstawiciele władz gminnych i powiatowych, delegacje straży pożarnych, radni, dyrektorzy szkół i zaproszeni goście. Niedzielne wydarzenia rozpoczęły się od złożenia kwiatów przed pomnikami „Żywią i Bronią” w Miasteczku oraz na cmentarzu parafialnym pod obeliskiem „Pamięci tym, którzy cierpieli i oddali swe życie za Ojczyznę”. Następnie o godzinie 11:00 odbyła się uroczysta Msza Święta w intencji Ojczyzny. Odśpiewano hymn narodowy a po Mszy Św. Grodziska Orkiestra Dęta zaprezentowała gościom koncert pieśni patriotycznych.

Również we wszystkich szkołach na terenie gminy, w dni poprzedzające 11 listopada, odbyły się występy artystyczne ukazujące długą i ciężką drogę Polski do odzyskania niepodległości oraz upamiętniające wszystkich tych, którzy walczyli o silne, demokratyczne państwo. Słowa wierszy i pieśni patriotycznych przybliżyły tragedię i ból Polaków po utracie wolnej Ojczyzny aż na 123 lata oraz radość i wzruszenie po odzyskaniu niepodległości. Tegoroczne obchody upamiętniały 105 rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę.

Redakcja

Złożenie kwiatów przed Pomnikami Pamięci „Dziurówka” i „Krzyż Grunwaldu”

Przedstawiciele Powiatu przed obeliskiem „Pamięci tym, którzy cierpieli i oddali swoje życie za Ojczyznę” na cmentarzu parafialnym w Grodzisku Dolnym

Przemarsz uczestników uroczystości do Kościoła Parafialnego w Grodzisku Dolnym

Obchody Święta Niepodległości w naszych szkołach

Szkoła Podstawowa w Laszczynach

Ośrodek Rewalidacyjno - Wychowawczy w Laszczynach

Szkoła Podstawowa w Wólce Grodzkiej

Zespół Szkół w Grodzisku Dolnym

Szkoła Podstawowa w Chodaczkowie

Szkoła Podstawowa w Opaleniskach

Zespół Szkół w Grodzisku Górnym

Szkoła w Grodzisku Górnym rozpoczyna współpracę ze Skandynawią

Realizując plany poszerzenia liczby szkół partnerskich w ramach współpracy w programie Erasmus+, troje nauczycieli naszej szkoły brało udział w tygodniowym wyjeździe do Skærbæk w Danii. W czasie tego pobytu miała miejsce szeroko pojęta obserwacja pracy tamtejszej placówki w obrębie działania job shadowing. Do tej pory nie mieliśmy okazji poznać systemu szkolnictwa skandynawskiego. Plan naszego pobytu był tak zorganizowany, aby brać udział w zajęciach klas w różnym przedziale wiekowym oraz w następujących lekcjach: język angielski, niemiecki, technika, robotyka, chemia, fizyka, matematyka, lekcje gotowania oraz wychowania fizycznego. Zauważyliśmy, że proces dydaktyczny różni się od systemu polskiego, jak też od tego, jaki występuje w krajach Europy Południowej. Duński system szkoły podstawowej składa się z 9 lub 10 klas i kończy egzaminem z przedmiotów obowiązkowych. Uczniowie zdają również egzaminy z przedmiotów dodatkowych, o których dowiadują się na około miesiąc przed egzaminem. Ci, którzy nie zdadzą egzaminu, mogą jeszcze rok uczęszczać do klasy 10 lub rozpocząć pracę. Organizacja szkoły jest też nieco inna niż w Polsce. Kilka razy w tygodniu, przed lekcjami ma miejsce ogólne spotkanie, tzw. Assembly, podczas którego dyrektor podaje ogłosze-

nia. Następnie rozpoczynają się lekcje. Faktem, który nas zaskoczył jest brak ocen w klasach 1 - 7. Wystawiane są one dopiero od klasy 8. Również relacje na linii uczeń - nauczyciel są bardziej bezpośrednie - uczniowie zwracają się do nauczycieli po imieniu. Podczas pracy na lekcjach w klasach starszych uczniowie mogą wychodzić z sali i pracować na korytarzu, gdzie mają do tego wyznaczone miejsca. Szkoła jest bardzo dobrze wyposażona, a nauczyciele mają bardziej praktyczne podejście do nauczania materiału na wszystkich przedmiotach. Podczas naszego pobytu, na lekcjach pokazowych poznawaliśmy jak przebiega proces dydaktyczny na poszczególnych zajęciach, np. nauka gotowania przebiegała w specjalnie przygotowanej kuchni, gdzie uczniowie pracując w grupach przygotowywali sami poszczególne posiłki, na zajęciach z fizyki wykonywali balony

na ogrzane powietrze, na języku angielskim przygotowywali, a następnie prezentowali projekt o ogrodzie zoologicznym, na wychowaniu fizycznym uczyli się różnych form rozgrzewki. Również dużym zaskoczeniem dla nas był fakt, że uczniowie od klasy czwartej nie używają podręczników, ćwiczeń ani zeszytów, a zamiast tego posiadają laptopy. Ponadto dyrektor ani zastępca nie prowadzą zajęć oraz posiadają większą samodzielność w organizacji pracy szkoły. Duński i ogólnie skandynawski system szkolnictwa uważany jest za jeden z najlepszych na świecie, dlatego mamy nadzieję, że jest to początek naszej współpracy z tą szkołą i będziemy w przyszłości realizować wspólne przedsięwzięcia, w których będą brać udział zarówno nauczyciele jak też uczniowie.

Zespół Erasmus+ Grodzisko Górne

Konkurs z uśmiechem w tle

W dniu 22 listopada w Ośrodku Kultury w Grodzisku Dolnym odbyły się eliminacje rejonowe Podkarpackiego Konkursu „LITERATURA I DZIECI” pod hasłem „Uśmiechnięte wiersze i wesołe piosenki...”. Przedmiotem konkursu była twórczość znanych pisarzy dla dzieci, których utwory czyta się z przyjemnością, gdyż emanują lekką, zabawną i wesołą treścią.

Uczestnicy konkursu prezentowali jeden utwór wybranego autora w formie recytacji lub piosenki. Eliminacje konkursowe przebiegały w dwóch kategoriach wiekowych: klasy I – III i klasy IV – VI szkoły podstawowej.

Po wysłuchaniu wszystkich prezenta-

cji komisja konkursowa nominowała do finału Konkursu, który odbył się w Wojewódzkim Domu Kultury w Rzeszowie w dniach 7 i 8 grudnia następujące osoby:

Kategoria recytacja

- Nikodem Nicpoń – kl. I ZS Grodzisko Dolne
- Milena Szklanny – kl. III ZS Grodzisko Górne
- Oliwia Urban – kl. V ZS Grodzisko Górne
- Lena Czerwonka – kl. VI ZS Grodzisko Dolne
- Katarzyna Baj – kl. VI ZS Grodzisko Dolne

Kategoria piosenka

- Hanna Kulpa – kl. I ZS Grodzisko Dolne

- Oliwia Urban – kl. V ZS Grodzisko Górne

Jury przyznało również kilka wyróżnień, które otrzymali:

* Emilia Bielecka – kl. I ZS Grodzisko Dolne

* Maria Fila – kl. III ZS Grodzisko Dolne

* Szymon Krupa – kl. II SP Chodaków

* Maja Kołcz – kl. II ZS Grodzisko Dolne

* Maja Groch – kl. V ZS Grodzisko Dolne

* Aleksandra Zygmunt – kl. V ZS Grodzisko Dolne

* Milena Matuszek – kl. V ZS Grodzisko Dolne

ska Górne

* Julita Witek – kl. IV ZS Grodzisko Górne

* Luiza Brzyska – kl. IV ZS Grodzisko Górne

* Julia Maj – kl. IV ZS Grodzisko Górne

* Sebastian Szklanny – kl. IV ZS Grodzisko Górne

Gratulujemy laureatom i wyróżnionym w konkursie. Wszystkim uczniom dziękujemy za udział i zapraszamy na kolejne odsłony konkursu.

Ośrodek Kultury

Najzdolniejsi uczniowie nagrodzeni

W październiku najzdolniejsi uczniowie w naszej gminie otrzymali z rąk dyrektorów szkół stypendia Wójta Gminy Grodzisko Dolne, które stanowią nagrody pieniężne za wysokie wyniki w nauce.

W ramach Gminnego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów Wójt Gminy Grodzisko Dolne przyznał stypendia dla zdolnych uczniów z klas IV - VIII szkół podstawowych i szkół średnich za II półrocze roku szkolnego 2022/2023. 96 uczniów otrzymało stypendia w trzech kategoriach.

Stypendium:

I kategorii w kwocie 500 zł otrzymało 18 uczniów,

II kategorii w kwocie 300 zł otrzymało 26 uczniów,

III kategorii w kwocie 200 zł otrzymało 52 uczniów.

Uczniowie uzyskali stypendia za wysokie wyniki w nauce, wzorowe zachowanie, osiągnięcia sportowe, wysokie wyniki w konkursach przedmiotowych, artystycznych na szczeblu wojewódzkim i ogólnopolskim oraz za pracę społeczną. Przyznane zostało też stypendium specjalne dla 2 uczennic Wiktorii Sołek i Ady Wawraszek za zajęcie czołowych miejsc na Mistrzostwach Świata i Kraju w tańcu.

Barbara Szczęch

Dyrektor Zespołu Do Spraw Oświaty

Uczniowie z SP w Opaleniskach

Uczniowie z ZS w Grodzisku Górnym

Uczniowie z SP w Wólce Grodzkiej

Uczniowie z SP w Wólce Grodzkiej

Obchody Dnia Życzliwości pod hasłem „Wróćmy do życzliwości”

W tym roku kolejny raz obchodziliśmy w Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Grodzisku Dolnym Dzień Życzliwości. Geneza tego dnia sięga 1973 roku. To właśnie wtedy dwaj Amerykanie poruszeni ówczesną wojną między Izraelem a Egiptem doprowadzili do ustanowienia World Hello Day – Światowego Dnia Życzliwości. Chcieli uświadomić ludziom, że pokój jest kruchym dobrem, o które trzeba się troszczyć, a zrozumienie, tolerancja i życzliwość mogą zmieniać świat. Ich pomysł przyjął się, a święto rozprzestrzeniło się na 180 krajów. W obliczu wciąż trwającego konfliktu w Ukrainie i kolejnego w Izraelu widzimy, że gdy przestają się liczyć dobra wola i zrozumienie – świat idzie w złym kierunku. Musimy więc wrócić do źródła i odbudować życzliwość w kontaktach międzyludzkich. Hasło tegorocznego Dnia Życzliwości brzmi „Wróćmy do życzliwości!”.

Oczywiście w tym dniu tradycyjnie już dominował kolor żółty - kolor radości, optymizmu i pozytywnej energii. Uczniowie oraz nauczyciele mediatorzy pracowali nad przygotowaniem ciekawych inicjatyw integrujących społeczność szkolną, tak aby każdy pamiętał i wracał do życzliwości w codziennych relacjach. Klasy młodsze przygotowały przepiękne, kolorowe kartki w ramach poczty życzliwości wraz z życzeniami i pozdrowieniami oraz rysunkami ukazującymi codzienną pomoc i życzliwość. W klasie 2a każdy uczeń troszczył się o wylosowanego kolegę, umilał mu dzień drobnymi upominkami - niespodziankami, stając się jego cichym przyjacielem. Na zakończenie Dnia Życzliwości dzieci wręczyły sobie żółte serca oraz upominki świadczące o sympatii i przyjaźni. Uczniowie starszych klas również przygotowywali kartki, które wylosowali i zabra-

li na pamiątkę. Mogli także oderwać karteczkę ze zdaniem, które miało poprawić nastrój i samoocenę. W tym roku każda klasa wraz z wychowawcą wykonała płatek z życzliwymi słowami i zwrotami, o których należy pamiętać i używać na co dzień. Wszystkie płatki były wyjątkowe, bo zawierały to, co dla klas świadczy o życzliwości, czyli życzliwość oczami uczniów. W efekcie wspólnej pracy powstał piękny kwiat życzliwości, który ma nam przypominać o tej cennej wartości, a obok niego tradycyjnie wyrosło Drzewko Życzliwości, uczniowie mogli przypiąć pozdrowienia dla innych. Również przedszkolaki z grupy młodszej i starszej uczestniczyły aktywnie w obchodach tego dnia. Były zabawy, rozmowy o emocjach, które towarzyszą dzieciom w różnych sytuacjach, a także quizy pełne uśmiechu i serdeczności.

Mamy nadzieję, że tegoroczny Dzień Życzliwości był po raz kolejny okazją do przypomnienia wszystkim, jak ważna jest życzliwość w naszym życiu i codziennych relacjach. Bądźmy zatem przyjaźni. Pomagajmy sobie, bądźmy wrażliwi na potrzeby innych, uprzejmi. Integrujmy się.

Izabela Grzywna
Agnieszka Krauz

Najlepsza aktorka i świetny występ zespołu w eliminacjach wojewódzkich

Grupa Teatralna „Improwizacja” z Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Grodzisku Dolnym świetnie zaprezentowała się podczas XIV Wojewódzkiego Przeglądu Małych Form Teatralnych pt. „Porozmawiajmy o uzależnieniach”. Konkurs organizowała Wojewódzka Stacja Sanitarно - Epidemiologiczna oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie. Patronat nad przeglądem sprawowali – Marszałek Woje-

wództwa Podkarpackiego, Wojewoda Podkarpacki, Podkarpacki Kurator Oświaty oraz Prezydent Miasta Rzeszowa. Szczególne słowa uznania należą się Wiktorii Sołek – uczennicy klasy 8, która otrzymała tytuł najlepszej aktorki całego przeglądu. Spośród ok. 50 uczestników to jej umiejętności zauważono i doceniono. Warto dodać, że w konkursie biorą udział klasy 7 i 8 oraz szkoły ponadpodstawowe. Uczniowie

szkół podstawowych są w zdecydowanej mniejszości, dlatego jeszcze raz warto podkreślić sukces Wiktorii, która rywalizowała z dużo starszymi od niej.

Celem konkursu była przede wszystkim edukacja młodzieży na temat różnych uzależnień, a teatr ma być jednym ze sposobów na dotarcie do młodych ludzi. Atrakcyjna forma nie tylko uświadamia zagrożenia, ale także pozwala na mistrzowski

przekaz omawianych treści. Komisja konkursowa, w skład której wchodzi również osoby profesjonalnie zajmujące się teatrem, podkreślała bardzo wysoki poziom prezentacji. Spotkanie w Młodzieżowym Domu Kultury w Rzeszowie dziewięciu najlepszych spektakli z całego Podkarpacia, które zwyciężyły eliminacje powiatowe, to prawdziwa uczta dla miłośników teatru, a także ważna lekcja profilaktyczna. Cieszymy się, że mogliśmy być jednym z tych zespołów.

Przegląd jest trudny, ponieważ nie ma gotowego scenariusza, tylko trzeba go napisać. Najpierw musi być pomysł, który później należy ubrać w słowa. Kolejny etap to wybór aktorów. Następnie próby, próby, próby! Nam się to udało dzięki współpracy pedagoga szkolnego z instruktorem grupy teatralnej. Konstrukttywne rozmowy, zebrane pomysły zaowocowały dramą pt. „Sen o Wiktorii”. Spektakl dotyczy problemu papierosów i substancji psychoaktywnych wśród młodych ludzi. Bunt nastolat-

ka i wpływ złego towarzystwa pociąga chłopaka do rozładowania negatywnych emocji za pomocą używek. Sztuka skupia się jednak na pokazaniu dużego znaczenia rodziców - w spektaklu ojca - i osób z najbliższego otoczenia na wybranie drogi w życiu wolnej od używek. Atutem przedstawienia jest śpiew, gra na instrumencie i taniec. Victoria to wolność, o którą w różny sposób „walczą” nasze dwie uczennice noszące imię Wiktorii. Jedną z nich jest Wiktorii Sołek - laureatka nagrody, drugą Wiktorią - Wiktorią Czaplą. Obie widowiskowym tańcem próbują zdobyć uwagę chłopaka, a tym samym wskazać drogę, którą ma kroczyć. Tym chłopakiem jest Maciej Zalepa - miłośnik muzyki Ryśka z Dżemu próbujący rozładować złe emocje za pomocą e-papierosów. To on gra na gitarze elektrycznej i śpiewa utwory rockowe. On też wchodzi w konflikt z ojcem, który stara się uchronić go przed błędami. W rolę ojca w spektaklu wcielił się Piotr Urban. Miłość rodzicielska,

przyjaciele, a także zaangażowanie pani pedagog odegrają dużą rolę w życiu głównego bohatera. Pani pedagog to Katarzyna Baj, a wspierający kolega również grający na gitarze - Oliwier Krupa.

Drama profilaktyczna to wyzwanie dla instruktorów i aktorów. Uważamy, że nam udało się w ciekawy sposób opowiedzieć o zagrożeniach czyhających na młodych ludzi.

Gratulacje dla całego zespołu, a szczególnie dla Wiktorii Sołek.

Monika Fila
Izabela Grzywina

Uczennica ZS w Grodzisku Górnym w etapie centralnym gry „Wolna Elekcja 2023”

28 listopada reprezentacja naszej szkoły (szkolni finaliści) w składzie: Katarzyna Kulpa, Julia Obajtek i Miłosz Grzywina, wyjechała do Rzeszowa na regionalne rozgrywki gry „Wolna Elekcja 2023”. Konkurs objęty był patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a jego ideą było uczczenie 450. rocznicy

pierwszej wolnej elekcji – wydarzenia, które ukształtowało podstawowe elementy polskiej tożsamości politycznej. Była to doskonała okazja, by zaangażować młodzież w myślenie o uniwersalnych wartościach, które niesie historia: demokracji, jedności i wolności, odpowiedzialności i solidarności, a także tolerancji.

Konkurs opierał się na grze karcianej, której uczestnicy wcielają się w postaci historyczne z czasów wolnej elekcji 1573 roku. Gracze losują karty postaci, w tym kandydatów na króla, magnatów, szlachty średniej i szlachty drobnej i starają się uzyskać jak najwięcej przywilejów dla siebie, swojego stanu i ziemi. W grze trzeba było wykazać się wyobraźnią, zdolnością strategicznego myślenia, skutecznymi negocjacjami i zawieraniem

sojuszy. Dzięki konkursowi uczniowie niesablonowo poznali niezwykle jak na tamte czasy wydarzenia, a także rozwinęli postawy obywatelskie oraz kompetencje przyszłości: umiejętność pracy zespołowej i komunikacji, kreatywność czy krytyczne myślenie. Miło nam poinformować, że nasza uczennica Katarzyna Kulpa przeszła do etapu centralnego i 15 grudnia weźmie udział wraz z 50 finalistami z całej Polski w rozgrywkach w Warszawie, w nowo otwartej siedzibie Muzeum Historii Polski.

Gratulujemy Kasi, ale i pozostałym uczestnikom, którzy również zajęli wysokie miejsca - niestety, z powodztwa przechodzi tylko dwóch najlepszych uczestników do etapu centralnego.

Halina Ślonda

Austriacka przygoda klasy szóstej ZS w Grodzisku Górnym

Poszerzając grono szkół partnerskich w programie Erasmus+, zorganizowaliśmy kolejny, trwający tydzień wyjazd do Ebenfurth w Austrii. Jest to miejscowość o podobnych rozmiarach do naszej, położona około 50 kilometrów od Wiednia. Szkołę tę wybraliśmy z dwóch powodów. Po pierwsze, tamtejsi uczniowie, podobnie jak nasi, mają zajęcia z kodowania i programowania, a po drugie, chcemy, aby był to dla naszych podopiecznych dodatkowy impuls do nauki języka niemieckiego, jako drugiego języka obcego. Nasza grupa liczyła 12 uczniów i 3 opiekunów. Do placówki naszego partnera uczęszcza około 200 uczniów pochodzących jednak z różnych krajów, kultur i religii, nie tylko europejskich. Tym razem w podróż wybraliśmy się pociągiem z Rzeszowa do Wiednia. Zakwaterowanie znaleźliśmy w stolicy Austrii, a do szkoły dojeżdżaliśmy pociągiem. Program zajęć został uzgodniony z dyrekcją i koordynatorem tamtejszej szkoły. W związku z tym, że nasi uczniowie dopiero rozpoczynają przygodę z językiem niemieckim, w trakcie zajęć dogadywali się ze swoimi rówieśnikami po angielsku. Pracując w grupach wspólnie programowali i budowali roboty używając zestawów Lego Mindstorms EV3, Lego Spike, Micro:bit oraz ozoboty. Następnie testowali i ulepszali swoje konstrukcje. Jednym

z punktów programu była też wizyta w Muzeum Techniki. Jest to jedno z największych tego typu obiektów w Europie. Prezentująca tysiące eksponatów wystawa muzealna podzielona jest na strefy tematyczne takie jak lotnictwo, kolejnictwo, transport samochodowy i morski, przemysł ciężki i wydobywczy czy łączność oraz komunikacja, a nawet instrumenty muzyczne. W kolejnym dniu byliśmy również w szkole średniej technicznej Förderung von Wissenschaft und Technik an Schulen (F-WuTS) w Wiener Neustadt, z której w kwietniu 2023 r. gościliśmy dwóch ekspertów w naszej szkole. Mieliśmy okazję zobaczyć wyposażenie tej szkoły oraz obserwować proces dydaktyczny. Nasi uczniowie zawierali nowe znajomości, które w przyszłości będą być może kontynuowane dlatego, że planujemy realizować kolejne przedsięwzięcia z tą placówką.

Poza szkolnymi zajęciami mieliśmy

też okazję zobaczyć główne atrakcje turystyczne Wiednia, takie jak: Pałac Schönbrunn z wydzielonym muzeum dla dzieci, gdzie uczniowie mieli możliwość przebrania się w stroje z XVIII w., Stare Miasto, Wiedeńska Opera Narodowa, Hofburg, Prater z wieloma atrakcjami dla dzieci, Kościół Św. Karola Boromeusza oraz Katedra Św. Szczepana. Bardzo ciekawym doświadczeniem był też spacer po jarmarku bożonarodzeniowym, który rokrocznie przyciąga wielu turystów. Zwiedzając te wszystkie miejsca przypominaliśmy sobie historyczne akcenty, które kiedyś łączyły Cesarstwo Austriackie z Polską, szczególnie te chlubne, z czasów króla Jana III Sobieskiego i odsieczy wiedeńskiej. Mamy nadzieję, że ta kolejna nasza wyprawa zachęci nasze dzieci do intensywnej nauki języka niemieckiego.

Zespół Erasmus+

Edukacja leśna i trening - da się zrobić

W ramach projektu Sportowa natura młodzież z klubu piłkarskiego LKS Grodziszczanka odbyła kilka spotkań treningowo - integracyjnych na terenie Zmysłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Młodzi piłkarze spotkali się najpierw z lokalnym leśnikiem p. Arkadiuszem Burkiem, który przed-

stawił im politykę leśną prowadzoną na naszych terenach. Zapoznani zostali ze stanem drzewostanów, fauną i florą leśną naszego regionu. Nadleśniczy pokazał im szerokie spektrum zastosowania drewna w naszym codziennym życiu. Na kolejnym spotkaniu młodzi adepci piłki nożnej poznali historię kryjącą się w okolicznych lasach. Z grupą młodzieży udaliśmy się rowerami na „Dziurówkę” gdzie wysłuchaliśmy ciekawej opowieści o walcach prowadzonych na tych terenach

leśnych. Nasze spotkania przeplatały się różnego rodzaju zabawami na świeżym powietrzu konkursami i zawodami sportowymi, ogniskiem i wspólną integracją młodego piłkarskiego pokolenia.

Wizyta Świętego Mikołaja w naszej gminie

Szósty grudnia to dzień, który obok Bożego Narodzenia jest najbardziej wyczekiwany dniem w roku przez tych najmłodszych i starszych. W dniu wspomnienia św. Mikołaja nie tylko dzieci, ale również dorośli obdarowywani są prezentami i łakociami. Tradycja ta jest wciąż żywa i kultywowana w naszej gminie, o czym świadczą tegoroczne wizyty św. Mikołaja w naszych szkołach i domach.

Św. Mikołaj przez wielu kojarzony jest z postacią starszego mężczyzny, z białą brodą, ubranego w czerwony strój. Rozwozi dzieciom prezenty saniami ciągniętymi przez zaprzęg reniferów, a miejscem jego zamieszkania jest Laponia. To wizerunek przyjęty z kultury brytyjskiej i amerykańskiej, sięgający 1930 roku. Dzięki sprawnej promocji zastąpił on w powszechnej świadomości tradycyjny wizerunek św. Mikołaja biskupa Miry, chociaż przekaz pozostał. Pierwowzór obecnego Mikołaja czynił uczynki miłosierdzia wobec biednych i potrzebujących. Urodził się w Patarze (tereny obecnej Turcji) w około 270 roku, w majątnej rodzinie. Mógłby spokojnie korzystać z bogactw, które odziedziczył po rodzicach, ale jego wrażliwe serce, miłosierdzie i pomoc bliźnim skierowały go w kierunku pomocy biednym i potrzebującym. Najmłodszych zawsze obdarowywał jedzeniem, ubraniami i artykułami pierwszej potrzeby. Jest czczony jako święty w Kościele katolickim i prawosławnym. Głównym ośrodkiem jego kultu, gdzie przechowywane są także jego relikwie, jest włoska wyspa Bari.

Wizyta św. Mikołaja w Szkole Podstawowej w Laszczynach

Wizyta św. Mikołaja w Szkole Podstawowej w Chodaczowie

Wizyta św. Mikołaja w Szkole Podstawowej w Opaleniskach

Wizyta św. Mikołaja w Zespole Szkół w Grodzisku Dolnym

Wizyta św. Mikołaja w Szkole Podstawowej w Chodaczkowie

Wizyta św. Mikołaja w Zespole Szkół w Grodzisku Górnym

Wizyta św. Mikołaja w Szkole Podstawowej w Wólce Grodzkiej

Wizyta św. Mikołaja w Ośrodku Rewalidacyjno - Wychowawczym w Laszczynach

Wizyta św. Mikołaja w ŚDS

Darowizna dla Stowarzyszenia Rozwoju Wsi Chodaczów

Fundacja PGE przyznała Stowarzyszeniu Rozwoju Wsi Chodaczów darowiznę na realizację projektu pn: „Doposażenie Szkoły Podstawowej w Chodaczowie w sprzęt komputerowy”. Stowarzyszenie od wielu lat prowadzi szkołę podstawową w klasach I - III oraz oddział przedszkolny. Wspiera również rozwój społeczny, kulturalny i gospodarczy wsi oraz integruje lokalną społeczność. Za pozyskaną kwotę stowarzyszenie doposażyło szkołę w 2 jednostki komputerowe, 1 monitor, 2 klawiatury oraz 2 myszki komputerowe. Zakup tego sprzętu był bardzo ważny i potrzebny, ponieważ szkoła nie posiadała w swoich zasobach tak nowoczesnych

urządzeń. Przede wszystkim przyczyni się on do rozwoju i poszerzania wiedzy wśród dzieci. Będzie służył uczniom i nauczycielom przez kolejne lata pozwalając na zdobywanie i pogłębianie umiejętności oraz spełni ważną rolę w kształtowaniu dziecięcej kreatywności oraz wyobraźni tworząc tym samym atmosferę sprzyjającą nauce.

Magdalena Kowal

Darowizna dla Szkoły Podstawowej w Opaleniskach

Fundacja PKO Banku Polskiego przyznała darowiznę na „Wyposażenie łazienek w Szkole Podstawowej im. gen. bryg. Witolda Nowiny - Sawickiego w Opaleniskach”. Celem projektu był zakup niezbędnej armatury, która zapewni przede wszystkim bezpieczeństwo dzieci uczęszczających do szkoły. Szkoła powstała w latach 50 - tych XX wieku. Jest to niewielka placówka licząca 66 uczniów (37 uczniów klasy 1 - 8 oraz 29 dzieci w wieku przedszkolnym). W ramach swojej działalności szkoła dba m.in. o należyty stan obiektu w tym bieżące remonty. Dzięki realizacji projektu oraz otrzymanej darowiznie możliwe było wyposażenie szkolnych łazienek w niezbędną armaturę.

Z otrzymanej darowizny zakupiono i zamontowano umywalkę, spłuczki do WC, dziecięce deski sedesowe, elektryczny podgrzewacz do C.W.U. Częstym problemem jaki występował w szkole była twardość wody co przyczyniało się do niszczenia urządzeń sanitarnych tj. zaworów, grzałki w bojlerach, spłuczek do WC, dlatego zakupiono również uzdatniacz wody, dzięki któremu poprawiła się jej jakość, co ma ogromny wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo dzieci uczęszczających do szkoły.

Magdalena Kowal

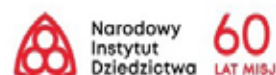

Niematerialne przekaz dalej

W dniu 20 października, w Ośrodku Kultury w Grodzisku Dolnym odbyło się spotkanie podsumowujące projekt Stowarzyszenia „Turki Grodziskie” pn. „TURKI IDĄ” realizowany w ramach Programu „Niematerialne - przekaz dalej”. Zajęcia odbywały się wrześniu i październiku w Ośrodku Kultury. Uczestnicy warsztatów wykonywali czapki dla Turków wraz z bukietami. Efekty ich prac będziemy oglądać w przyszłym roku podczas parady.

*Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
w ramach programu Narodowego Instytutu Dziedzictwa Niematerialne – przekaz dalej.*

Grodziszczoki na ogólnopolskim konkursie w Trzcinie

W sobotę, 21 października, Zespół Regionalny „Grodziszczoki” wziął udział w Ogólnopolskim Konkursie Tradycyjnego Tańca Ludowego w GCKSiR w Trzcinie. Głównym celem Konkursu jest ochrona przed zanikaniem tradycyjnego folkloru, a w szczególności tańca ludowego, jak również całości

kontekstu obrzędowego i obyczajowego nierozdzielnie z nim związanego. W tegorocznej edycji zaprezentowało się blisko 550 artystów z 5 województw: małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, mazowieckiego oraz wielkopolskiego. W konkursie udział wzięło 14 zespołów oraz

16 par tanecznych. Para z Zespołu „Grodziszczoki”, Krystyna Kosior i Stanisław Kubis, zdobyła wyróżnienie. Gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów!

Fot. GCKSiR Trzciniana

„Przesyłka z zaświatów” - seniorzy na spektaklu

W dniu 15 listopada grupa uczestników projektu pn. „Senior z wigorem, tryśka humorem” dofinansowanego w ramach programu wieloletniego na rzecz osób Starszych „Aktywni +” na lata 2021-2025 była w Filharmonii Rzeszowskiej na spektaklu „Przesyłka z zaświatów” w reżyserii Cezarego Żaka. To sztuka pełna humoru, ciepła i wzruszeń o przyjaźni na wieki,

zaskakujących zwrotów akcji, przemycająca pod komediową warstwą ważne tematy. „Przesyłka z zaświatów” to również znakomite kreacje aktorskie, a także potwierdzenie tezy, że na spełnienie marzeń nigdy nie jest za późno i lepiej umrzeć ze śmiechu, niż żyć bez radości. Był to mile spędzony wieczór.

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Sukces grodziskich cymbalistów

„Spotkania Cymbalistów” to unikatowy konkurs organizowany przez Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie. Konkurs ma niepowtarzalny w skali kraju charakter. Ocala od zapomnienia sztukę gry na cymbałach - tradycyjnym, charakterystycznym dla Podkarpacia instrumencie.

W dniu 2 grudnia odbyły się prezentacje konkursowe solistów-cymbalistów. W konkursie wzięło udział trzech reprezentantów naszej gminy - Weronika Brzyska w kategorii dziecięcej, Agnieszka Rydzik w kategorii młodzieżowej oraz Michał Rydzik w kategorii dorosłej. Wszyscy wrócili z nagrodami: Weronika zajęła drugie miejsce, natomiast Agnieszka i Michał pierwsze miejsca w swoich kategoriach.

W drugi dzień konkursu prezentowały się kapele mające w swoim składzie

cymbały. Kapela Ludowa „Grodziszczoki” zaprezentowała się w trzech utworach: „Tańczą, tańczą chłopcy Grodziszczanie”, „Krakowiaku weselnym” i „Oberku dziadka Króla”. Występ został uhonorowany przez komisję drugą nagrodą.

Wszystkim cymbalistom i członkom Kapeli składamy gratulacje i życzymy dalszych sukcesów.

Grodziskie Miasteczko we wspomnieniach Ilexa Bellera

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

Stowarzyszenie „Ziemia Grodziska” zrealizowało projekt z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego dofinansowany z budżetu Województwa Podkarpackiego. Realizacja zadania polegała na opracowaniu i wydaniu w formie ilustrowanego albumu publikacji o życiu i twórczości Ilexa Bellera – artysty plastyka urodzonego w Grodzisku Dolnym, którego twórczość skupiała się na obrazie Grodziska w latach międzywojennych. W miesiącu grudniu Stowarzyszenie prowadziło działania promocyjne publikacji na rzecz Gminnej Biblioteki Publicznej w Grodzisku Dolnym. Publikacja była promowana w Zespole Szkół w Grodzisku Górnym podczas spotkania zespołu dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek oświatowych powiatu leżajskiego, w bibliotece Zespołu Szkół w Grodzisku Dolnym, w Dziennym Domu Pomocy w Grodzisku Dolnym oraz w trakcie spotkania Klubu Książki w Gminnej Bibliotece Publicznej.

Stowarzyszenie „Ziemia Grodziska”
i Ośrodek Kultury w Grodzisku Dolnym
zapraszają na

Spotkanie promujące album

**"GRODZISKIE MIASTECZKO
WE WSPOMNIENIACH
ILEXA BELLERA"**

28 grudnia 2023r. (czwartek) godz. 17.00

Sala widowiskowa Ośrodka Kultury
w Grodzisku Dolnym

Z kart historii - Wspomnienia Sybiraka

... Z wieży padało dużo polskich nazwisk. Słyszając takie słowa – Przechodzą na plac numer taki to a taki: Jaworski, Tuczyński, Lewadnowski, Grzędziński – podchodziłem do nich i pytałem: – Czy panowie Polacy? – Tak, Polacy. – A dlaczego między sobą nie mówicie po polsku? – My Polacy, urodzeni jesteśmy w Związku radzieckim. Mało znamy język polski, ale czujemy się Polakami – odpowiadali jakby z zażenowaniem. – A skąd wy jesteście? – zapytałem. – Z achmoleńskiej obłasti. – Skąd tam się wzięli Polacy? – My właściwie pochodzimy z Żytomierza, Żmiryńki i Szepełtówki. W 1937 władze sowieckie wysiedliły wszystkich Polaków, z rejonów nadgranicznych do obłasti achmoleńskiej. – Dużo was wysiedlono? – Tylko w nadgranicznych rejonach było ponad 500 tysięcy Polaków i prawie wszystkich wysiedlono. Musieliśmy pozostawić swoje domostwa, jaki taki dobytek i przybyć na goły step. – Ja jestem z centralnej Polski. My, w Polsce nic nie słyszeliśmy o wysiedleniu Polaków. Słyszeliśmy tylko, że w 1937 roku więziono i mordowano polskich komunistów. – Tak – powiedział któryś z Polaków, mówiący dość poprawnie po polsku. Rok 1937 był dla Polaków rokiem pogromu, tak dla komunistów, jaki i dla bezpartyjnych. Nie było żadnego wyjątku, to była po prostu fala prześladowań, zaplanowana z góry.

Kiedy opowiedziałem im, w jaki sposób znalazłem się w sowieckich łagrach i co dotychczas przeżyłem, zauważyłem, że nie wywarło to na nich żadnego wrażenia. Przyjęli to jak normalne zjawisko. Poddenerwowała mnie obojętność i małe zainteresowanie moich pobratymców, moim dotychczasowym losem w łagrach sowieckich. Dopiero, gdy oni opowiedzieli mi o sowich przeżyciach i tragediach, zrozumiałem ich znieczulenie

na ludzkie nieszczęście. Nie zaskoczyłem ich moim opowiadaniem o sowieckim bezprawiu. Pod tym względem moi pobratymcy mieli o wiele większe doświadczenie.

– Przywieziono nas na goły step – mówili – pokazano nam rozległy obszar ziemi i powiedziano: tutaj zakładajcie kołchozy, pracujcie i gospodarujcie. Mieszkaliśmy w namiotach, w bardzo ciężkich warunkach. Namioty ustawiliśmy w pobliżu naturalnych źródeł wodnych. Dopóki mieliśmy żywność przywiezioną ze sobą, żyliśmy, jako tako. Zapasy jednak skończyły się, a żywności nikt nie dowiózł. Żeby ratować swoje życie, wszystkie krowy i kury, które przywieźliśmy ze sobą poszły na rzeź. Jednak i to się skończyło. Nie zapewniono nam żadnej opieki lekarskiej. Kobiety rodziły dzieci w bardzo prymitywnych warunkach. Ludzi dziesiątkowały choroby i głód. Pozostawiali przy życiu tylko najsilniejsi. Step pokrył się mogiłami, przeważnie dzieci i starców. Wiosną 1938 przysłano nam kilka traktorów i ziarno na zasiewy, przeważnie jarą psenicę. W pierwszym roku urodzaj był dobry. Państwu, zgodnie z umową zwróciliśmy tylko nasiona i zapłatę za zużycie traktorów i za ropę. Za sprzedane zboże na wolnym rynku zakupiliśmy krowy, prosięta, kury i trochę odzieży. Ale już w następnym roku zabrano nam wszystko zboże i zapłacili nam za jedną przepracowaną dniówkę trzema kilogramami zboża Do Armii Czerwonej nas nie brali. Całą wojnę pracowaliśmy w fabrykach, kopalniach i w kołchozach tylko za marne wyżywienie. Specjalny komisarz wojenny, przydzielony do naszego kołchozu, zabierał wszystko na potrzeby armii. W 1946 roku nastąpiły aresztowania przeważnie zdrowych i młodych mężczyzn. – Za co? – zapytałem. „Niebłagonadiożnyje Poljaki”. Po cóż maja płacić wynagrodzenie za

pracę, skoro mogą pracować tylko za marne wyżywienie.

Jednym z takich transportów przyjechałem do stacji kolejowej Basaga, skąd pieszo poszliśmy około 30 kilometrów do Kazyłtaskiego Oddzielenia. Znów duży obóz zbudowany z kamienia, na stepie kazachstańskim. W obozie tym zatrzymywano więźniów tylko z dużymi wyrokami, których pod strażą zatrudniano w kamieniołomach i w gospodarstwach rolnych, podległych obozowi. Tych z mniejszymi wyrokami kierowano do chutorów, rozrzuconych po stepie. Podczas kolektywizacji przepędzono Kirgizów do kołchozów. Przy chutorach pobudowano szopy zaprowadzono hodowlę owiec. A więc więźniów zatrudniano przy hodowli owiec, koszeniu i zwózce siana.

Każdy taki chutor miał kilka aułów, w których mieściły się brygady pastuchów i brygady do koszenia trawy w lecie, suszenia jej i układania w stogi, a w zimie do przywożenia siana do chutorów dla owiec. (...) W chutorze była izba chorych, która mieściła się w lepiance wykonanej z gliny i trawy. Izba chorych wyposażona była w nary zrobione z wikliny, na których położone były maty zrobione z szuwarów. Izba chorych zatłoczona była przez starszków powyżej 65 lat. (...) Po wyciśnięciu z nich całego dobra, jakie posiadali, przywieziono ich na stepy kazachstańskie, na wykończenie. Ponieważ nie pracowali, bo nie byli zdolni do żadnej pracy, ich normy żywnościowe były głodowe. Karmiono ich dwa razy dziennie zupą z przekiszonej kapusty, zaprawioną soloną rybą, do której dodawano 20 dag chleba. Nic też dziwnego, że takie pożywienie wywoływało choroby żołądka i biegunki. Sanitariusz, a zarazem gospodarz izby chorych, wyposażony był w apteczkę mieszczącą się w skrzynce powieszanej na

ścianie i w termometr. Sanitariusz codziennie mierzył chorym temperaturę. Chory z temperaturą dochodzącą do 40 stopni był odwożony, przy okazji, wołami do szpitala znajdującego się w obozie.

Wchodząc do tej lepianki, zwanej izbą chorych, miało się wrażenie, że człowiek znajduje się w magazynie ludzkich ciał. Chorzy leżeli w rzędach, na matach bez pościeli, nakryci zazwyczaj z głową lichymi kocami. Podnosili się z mat tylko na rozkaz – wstawać po zupe i chleb.

Kiedy dopisywała ciepła pogoda, co silniejsi wychodzili na błogosławione słońce i ogrzewali swoje wychudłe ciała. Czasami przychodziłem do nich. Wspominali dawne lata, kiedy byli gospodarzami na własnej ziemi. Nie znali co to głód, nędza, ucisk. Pracowali ciężko, ale byli wolni. (...) Opowiadali mi, jak to w latach 1934 – 1936 wysiedlano ich z rodzinnych wsi. Do pobliskich ośrodków przemysłowych władze sowieckie celowo nie dowoziły przez dłuższy czas żywności. Wygłodzonych robotników spędzano na „mityngi” i agitowano. – Klaso Robotnicza! „Kułacy” chcą nas zamorzyć i zadać nam śmierć głodową... Niszczą produkty żywnościowe, żeby tylko nie dostały się w ręce robotników. Chwytajcie za broń, siadajcie na samochodach, rozjeżdżajcie się po wioskach, rekwirujcie znalezioną żywność i dobytek. Rozprawiajcie się bezlitośnie z kułactwem, największym wrogiem klasowym...

Podjudzone i wygłodzone bandy zabierały wszystko, co napotkały i ładowały na samochody. Ani jednej krowy czy świni nie pozostawiono na wsi. Czego nie zdołano zabrać, niszczone na miejscu. Strzelano nawet do kur. Bogatszych „kułaków” wywożono w nieznanym kierunku. Przepadali bez wieści. Innych wywożono do łagrów. Tam sądzono ich, ferując wyroki po 10 lat. Młodzi i zdrowi synowie chłopscy uciekali do miast, do ośrodków

przemysłowych. Reszta, pozostała we wsi, ginęła z głodu. Nawet nie miał, kto grzebać trupów. Wioski zupełnie opustoszały. Pola porośły chwastami, ścieżki wokół domostw porośły trawą. Życie zupełnie zamarło.

Nasłuchawszy się opowiadań nieśczęśliwych staruszków o ich przeżyciach i cierpieniach, przypomniałem sobie, że właśnie w 1936 roku, kiedy w Związku Sowieckim panował się terror i zagłada milionów ludzi, ja przez szereg wieczorów słuchałem audycji radiowych z Kijowa. (...)

Po dwutygodniowym przeszkoleniu mnie przez miejscowego zootechnika i karłowatego grubaska, pełniącego funkcję buchaltera, zostałem przydzielony do brygady zatrudnionej przy hodowli owiec w charakterze „uczotczyka” – rachmistrza. Moim zadaniem było prowadzenie ewidencji owiec. Począwszy od miesiąca września, codziennie przed zachodem słońca, powracające ze stepu owce na nocleg do aułu, „czaban” – pastuch układał do odpoczynku. Owce kładły się na murawie taki odpoczynek trwał zazwyczaj przez godzinę.

Następnie wpuszczano do nich z zagrody około 20 baranów, specjalnie karmionych owsem i witaminizowanym sianem. Barany stale przebywały w zagrodzie i nigdy nie pasły się w stepie. Wypuszczone barany pokrywały owce. Każdą pokrytą owce wpisywałem do ewidencji. (...) Na podstawie takiej ewidencji, układało się plan okotu. W lutym lub w marcu następnego roku, przy okocie, wypełniłem rubrykę okotu, podając płeć jagniąt i ich liczbę – jedno lub dwoje. (...) Po zakończeniu okotu owiec, w maju rozpoczynało się strzyżenie. Moim obowiązkiem było zważenie pozyskanej z każdej owcy wełny i zapisanie pod numerem ewidencyjnym danej owcy, ile dała ona kilogramów wełny.

W drugiej połowie czerwca jechałem z brygadą na sianokosy. Najpierw koszone trawy na nizinach. Koszenie

odbywało się kosiarkami, które ciągnęły woły. Inne woły woziły wysuszone siano do stogów. Po zastogowaniu siana, stóg oborywano pługiem, aby w ten sposób zabezpieczyć siano przed ewentualnym stepowym pożarem. Znając teoretycznie wagę jednego metra sześciennego siana, po upływie jednego tygodnia od zastogowania, przeliczałem taki stóg na metry sześciennie, a następnie na tony. Wagę stogu, datę stogowania, rodzaj siana trzeba było opisać na deseczce z dykty przybitej do kija i kij ten wbić w stóg. Znając liczbę owiec i dzienną normę paszy, jaka przypadała na jedną owcę czy wołu, robiłem plan – ile trzeba nakosić siana na okres zimy. Do ilości planowanych ton siana trzeba było jeszcze dodać 10 proc. na ewentualne przedłużenie okresu żywienia owiec z powodu niesprzyjających warunków klimatycznych. Kiedy plan już został sporządzony i potwierdzony przez naczelnika Oddzielenia, wracałem znów do brygad hodowlanych, aby prowadzić ewidencję owiec i dowozić żywność z obozu do chutoru. Zimą w Kazachstanie największą udręką i grozą były zamiecie śnieżne, tzw. „purgi”. Takie zamiecie trwały nieraz przez cały tydzień bez przerwy. Podczas silnej zamieci nie można było dostrzec domu nawet z odległości 2m. To też w rejonach chutorów i aułów podczas zamieci poruszano się między zabudowaniami przy pomocy porozciąganych drutów, żeby nie zbłądzić i nie oddalić się w step od zabudowań. Poza tym zapalano smołę i bito w szyny zawieszane na słupach, żeby ludzie błądzący w stepie mieli ułatwioną orientację. Zazwyczaj każdy, kto został zaskoczony przez taką zamieć śnieżną w stepie, niewiele miał szans na ratunek i najczęściej ginął bez wieści.

cdn...

„Wspomnienia Sybiraka” Józef Sigda

*Pełnych ciepła,
spokoju i radości
Świąt Bożego Narodzenia
oraz
pomyślności i sukcesów
w Nowym Roku
życzą*

*Wójt Gminy Grodzisko Dolne
Jacek Chmura*

*Przewodniczący Rady Gminy
Grodzisko Dolne
Kazimierz Matuszek*

DRODZY MIESZKAŃCY POWIATU LEŻAJSKIEGO!

W pędzie dnia codziennego często umyka to, co najważniejsze, niech więc zbliżające się Świąta Bożego Narodzenia będą dla Was czasem, w którym pozwolicie sobie na zairzymanie się, wzięcie głębokiego oddechu, otwarcie serca na spotkanie z drugim człowiekiem, radość z bycia tu i teraz oraz cenne rozmowy.

Niechaj Nowonarodzone Dzieciątko doda Wam otuchy, abyście spoglądali w przyszłość z nadzieją, a nadchodzący nowy rok przyniesie Wam wszystko to, co najlepsze, ale przede wszystkim odwagę, wiarę w siebie i w to, że poradzicie sobie z każdym wyzwaniem.

W imieniu Rady Powiatu
Leżańskiego
Przewodniczący Rady
Adam Wylaz

W imieniu Zarządu
Powiatu Leżańskiego
Przewodniczący Zarządu
Marek Śliż

REKLAMA ★ **ŚWIETLNA**
PIECZĄTKI
SZYLDY
BANERY
LITERY 3D
KONSTRUKCJE
REKLAMOWE

*Wesołych i Radosnych Świąt
Bożego Narodzenia
życzy*

CENTRUM
REKLAMY

📍 **LEŻAJSK, ul. SPÓŁDZIELCZA 8** ☎ **785 954 399**